

**Godišnji izvještaj Programa reforme
upravljanja
javnim finansijama
2022 – 2026 za 2022. godinu**

Maj 2023

I OPŠTE INFORMACIJE	3
GENERALNI OSVRT	3
STEPEN REALIZACIJE	8
IZVJEŠTAJ O TRANSPARENTNOSTI BUDŽETA	10
STRATEŠKI CILJ 1: OJAČANI FISKALNI OKVIR I PLANIRANJE BUDŽETA	12
II-1.1 Makroekonomska analiza i fiskalna politika	12
II-1.2 Srednjoročno planiranje budžeta	15
II-1.3 Dalji razvoj programskog budžetiranja	16
II-1.4 Upravljanje javnim investicijama	18
II-1.5 Upravljanje javnim dugom	21
II-1.6 Razvoj sistema sopstvenih sredstava EU	22
II-1.7 Poboljšanje zvanične statistike	24
STRATEŠKI CILJ 2: IZVRŠENJE BUDŽETA	25
II-2.1 Poboljšanje efikasnosti u prikupljanju prihoda	25
II-2.2 Javne nabavke	32
II-2.3 Reforma državne pomoći	35
II-2.4 Sistem obračuna zarada	36
STRATEŠKI CILJ 3: RAČUNOVODSTVO, PRAĆENJE I FINANSIJSKO IZVJEŠTAVANJE	37
II-3.1 Prelazak na obračunsko računovodstvo	37
II-3.2 Upravljanje (nefinansijskom) državnom imovinom i katastrom	38
Unaprjeđenje katastarskog informacionog sistema	39
II-3.3 Izvještavanje o izvršenju budžeta	41
STRATEŠKI CILJ 4: FINANSIJSKA KONTROLA	42
II-4.1 Unutrašnja finansijska kontrola u javnom sektoru (PIFC)	42
II-4.2 Eksterna revizija	43
II-4.3 Koordinacija borbe protiv prevara (AFCOS)	44
II-4.4 Poboljšanje efikasnosti Revizorskog tijela	46

II-4.5	Operacionalizacija funkcije budžetske inspekcije	48
UNAPRIJEĐENJE AKCIONOG PLANA		49
	GLAVNE IZMJENE	49
	DRŽAVNA REVIZORSKA INSTITUCIJA (DRI)	49
	MINISTARSTVO FINANSIJA - DIREKTORAT ZA CENTRALNU HARMONIZACIJU I INTERNE KONTROLE - DIREKCIJA ZA FISKLANE RIZIKE	50
	MINISTARSTVO FINANSIJA - DIREKTORAT ZA DRŽAVNI TREZOR, DIREKCIJA ZA OBRAČUN ZARADA	50

I OPŠTE INFORMACIJE

GENERALNI OSVRT

Upravljanje javnim finansijama na efikasan način predstavlja ključan segment za održivost ekonomskog razvoja i doprinosi makroekonomskoj stabilnosti države, kao i jačanju pravnog, strateškog i institucionalnog okvira u skladu sa EU i međunarodnim standardima.

Ministarstvo finansija u Crnoj Gori je, kao nadležni organ za oblast reforme javnih finansija, u saradnji sa svim nadežnim institucijama, pripremlilo Godišnji izvještaj za Akcioni Plan za 2022. godinu. Ključni nosioci Programa su Ministarstvo finansija, Ministarstvo javne uprave, Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore, Uprava za statistiku, Centralna banka Crne Gore, Uprava prihoda i carina, Komisija za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki, Agencija za zaštitu konkurencije, Uprava za katastar i državnu imovinu, Ministarstvo evropskih poslova, Državna revizorska institucija (DRI) i Revizorsko tijelo, s tim da je potrebno napomenuti da se Program odnosi i na sve direktne korisnike budžeta u javnom sektoru i druge upravljačke strukture.

Ovaj Izvještaj obezbjeđuje kvalitetno i efikasno praćenje i izvještavanje sprovedenih aktivnosti u skladu sa Uredbom o načinu i postupku izrade, usklađivanja i praćenja sprovođenja strateških dokumenata i Metodologijom razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja dokumenata.

Bitno je naglasiti da predmetni Izvještaj predstavlja prvi Izvještaj nakon usvajanja PFM RP 2022-2026. S tim u vezi, Izvještaj obuhvata pregled ostvarenog napretka u sprovođenju aktivnosti na nivou cijelokupnog programa, ali sa glavnim fokusom na 2022. godinu, kao i naglašavanje prednosti i slabosti sistema javnih finansija, izazova i preporuka za njegov dalji razvoj i poboljšanje. Finansijski prikaz potrošnje sredstva za realizaciju navedenih aktivnosti biti predmet

analize u narednom izvještajnom periodu Programa, imajući u obzir da do momenta izrade izvješta nije usvojen Zakon o završnom računu budžeta Crne Gore za 2022. godinu.

Dakle, na osnovu situacione analize reformskih prioriteta u oblasti upravljanja javnim finansijama, definisane su četiri (4) glavne reformske oblasti za postizanje strateških ciljeva i to: Ojačani fiskalni okvir i planiranje budžeta, Izvršenje budžeta, Računovodstvo, praćenje i finansijsko izvještavanje i Finansijska kontrola. Sredstva neophodna za implementaciju pojedinačnih aktivnosti Programa će biti obezbijedjena kroz više finansijskih modaliteta i to tekućim budžetom države, odobrenim kreditima, donacijama međunarodnih finansijskih institucija i IPA instrumentima.

Ministartvo finansija, odnosno Direktor za državni budžet je nadležan za koordinaciju sprovođenja implementacije, praćenja i izvještavanja o realizaciji Programa i pratećeg Akcionog plana, dok je Savjet za reformu javne uprave zadužen za koordinaciju reforme kao koordinaciono tijelo na političkom nivou.

Imajući na umu da usljed organizacionih promjena na nivou državne uprave i negativnog efekta sajber napada na cjelokupnu Vladinu informacionu infrastrukturu, PFM Program je usvojen krajem 2022. godine. Važno je napomenuti da su aktivnosti koje su usmjerene na reformu upravljanja javnim finansijama definisane u prethodnom periodu sa već utvrđenom dinamikom, te da su sa implementacijom započete i prije zvaničnog usvajanja Programa, imajući u obzir uticaj i važnost prvovremene implementacije istih.

S tim u vezi, 2022. godina je posebna imajući u vidu da obilježava početak implementacije PFM RP 2022- 2026, sa planiranom dinamikom implementacije aktivnosti i rokovima za ispunjavanje indikatora učinka, kao i iznos i izvor sredstava potrebnih za realizaciju istih, čime se ostvaruje kontinuitet i stabilnost u sprovođenju javnih politika iz oblasti javnih finansija. Shodno tome, omogućeno je započinjanje realizacije većine planiranih aktivnosti za 2022. godinu, dok su za neke aktivnosti čiji je početak predviđen za naredne godine već preduzeti prvi koraci, a za pojedine aktivnosti je čak i započeta implementacija prije planiranog vremena. Ovaj napredak jasno ukazuje na veliku predanost i napore koji su uloženi u primjeni PFM RP Akcionog plana.

Tokom izvještajnog perioda bitno je naglasiti da nakon što je Vlada Crne Gore usvojila Zakon o izmjenama i dopunama Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti 28.02.2023. godine¹, stvorile su se pravne pretpostavke za formiranje Fiskalnog Savjeta, koji će davati nezavisna mišljenja, analize i preporuke o fiskalnoj politici. Ojačani su administrativni kapaciteti MF-a kroz sprovođenje on-line obuka čiji je fokus bio na unapređenju makroekonomskog predviđanja, kao i o budžetiranju i izvještavanju o uticaju strukturnih reformi. Dodatno, u cilju razvoja procedura za identifikaciju i određivanje prioriteta Pripremljen je Priručnik za srednjoročni budžetski okvir, kao i finalizovan

---

¹ [Pregled dokumenta | Sluzbeni list Crne Gore](#)-Zakon o izmjenama i dopunama Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti

Cirkular za pripremu srednjoročnog budžetskog okvira za period 2022-2024. godina. Izrada novog podzakonskog akta za formulisanje srednjoročnog budžetskog okvira. Takođe, izrađen je novi podzakonski akt za formulisanje srednjoročnog budžetskog okvira I pregledani i ažurirani su u više iteracija budžetski cirkulari za (i) podnošenje predloga kapitalnih projekata i (ii) podnošenje predloga programskog budžeta. Pripremljen je i uveden budžetski cirkular za podnošenje predloga politika i formulisanje srednjoročnog budžetskog okvira koji prirepmaju potrošačke jedinice i isti dostavljaju Ministarstvu finansija, kao i pripremljeni i distribuirani su priručnici za programsko budžetiranje, višegodišnjeg okvira budžeta i kapitalnog budžetiranja kroz projekat "Unaprijeđenje sistema budžetiranja, višegodišnjeg okvira budžeta i sistema unutrašnje finansijske kontrole u javnom sektoru. Tokom izvještajnog perioda, pripremljen je Nacrt Standardnih operativnih procedura za izradu programskog budžeta, koje jasno razdvajaju nadležnosti u procesu planiranja i upravljanja programskim budžetom, što ukazuje na korake ka jačanju veze između strateških planova i budžeta. Unaprijeđen je informacioni sistem za upravljanje budžetom (BMIS) kako bi omogućio unos rodno odgovornih ciljeva i indikatora. Sada je moguće odabrati tri stepena rodno odgovornih aktivnosti: rodno osjetljive, rodno neutralne i rodno negativne. Izrađene su i Smjernice za izvještavanje o izvršenju rodno odgovornog programskog budžeta. Tokom 2022. godine ostvaren je značajan napredak u o načinu izrade i sadržini programskog budžeta. BMIS korišten je za pripremu budžeta za 2022. godinu na 4. nivou programske strukture, kao i za pripremu budžeta za 2023. godinu. Bitno je istaći da je izrađen je Priručnik o kapitalnom budžetu lokalnih samouprava u Crnoj Gori, namijenjen organima lokalne samouprave, a koja je bila i tema održanih radionica (2) za službenike na lokalnom nivou.

U oblastima upravljanja javnim investicijama izrađeni su: Priručnik za izbor projekata i formulisanje kapitalnog budžeta na osnovu programskog budžetiranja i srednjoročnog budžetiranja, Obrazac i procedura za javni registar kapitalnih projekata, kao i Smjernice za praćenje učinka budžeta i izvještavanje u kontekstu programskog budžetiranja.

Projekat "Unaprjeđenje sistema sopstvenih sredstava EU u Crnoj Gori" je uspješno započeo koji istovremeno predstavlja nastavak Akcionog plana za uspostavljanje sistema sopstvenih sredstava, koji je usvojen 2019. Godine. Cilj Projekta je razvoj kapaciteta institucija, uspostavljanje procedura i jačanje institucionalnog okvira te usklađivanje zakonodavstva. Tokom izvještajnog perioda pripremljen je Nacrt analize nedostataka i preporuka za usklađivanje regulatornog okvira za uspostavljanje sistema upravljanja sopstvenim sredstvima u skladu sa zakonodavstvom EU, Nacrt uputstva o priznavanju i otpisu nenaplativih carina, specijalnih dažbina, kamata i kazni u skladu sa propisima EU, Izmjene i dopune Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti kojim je definisano poglavlje o sopstvenim sredstvima EU, kao i detaljne funkcionalne specifikacije za unaprjeđenje IT sistema Uprave prihoda i carina. Bitno je naglasiti da je usvojen Godišnji izvještaj o realizaciji akcionog plana za uspostavljanje sistema sopstvenih sredstava EU u Crnoj Gori za 2021. godinu, koji je pokazao napredak u koordinaciji i upravljanju vlastitim resursima.

U cilju ispunjavanja mjerila za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 18 - Statistika, u toku 2022. godine, ojačana je saradnja između Ministarstva finansija, MONSTAT-a i Centralne banke Crne Gore (CBCG) radi prenosa nadležnosti za proizvodnju statistike državnih finansija u skladu s metodologijom ESA 2010, s Ministarstva finansija na Upravu za statistiku (MONSTAT). Ministarstvo finansija je formiralo Radnu grupu u aprilu 2022. godine, s ciljem izmjene Zakona o zvaničnoj statistici i statističkom sistemu Crne Gore kako bi se omogućila puna implementacija ESA 2010 metodologije. MONSTAT je izvršio organizacione i kadrovske promjene, dok se pripremaju izmjene i dopune postojećeg Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike koje se očekuju tokom 2023. godine.

Izmjene i dopune poreznih zakona usklađene su s EU pravnom tekovinom i to: Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrijednost, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, koji povećava poreski potencijal i stvara normativni ambijent za privlačenje digitalnih nomada; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, koji omogućava pravedniji povraćaj doprinosa, širenje osnovice i privlačenje digitalnih nomada. Dodatno, uvedene su sljedeće poreske mjere i inicijative: Pravilnik o kamatnoj stopi u skladu s principom "van dohvata ruke" za 2023. godinu; kao i Uputstva o transfernim cijenama transakcija i izvještavanju finansijskih institucija o računima i transakcijama. Kroz Projekat "Reforma poreske administracije" obuhvaćene su sljedeće aktivnosti: Uvođenje IRMS (Integrisanog informacionog sistema) i modernizacija poslovnih procesa; kao i Restrukturiranje projekta i raspisivanje tendera za IRMS.

Uprava prihoda i carina (UPC) tokom 2022. godine ostvarila je bruto naplatu prihoda od 2.124,8 miliona eura, što je 8% više u odnosu na prethodnu godinu i 6% više u odnosu na 2019. godinu. Donesen je novi Carinski zakon koji unapređuje komunikaciju između carinskog organa i privrednih subjekata. Donijeti su Pravilnik o dopuni Pravilnika o posebnim mjerama carinskog nadzora i Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o carinskoj deklaraciji.

Ministarstvo finansija, odnosno Direktor za politiku javnih nabavki je organizovalo obuke za zakonodavni okvir i korišćenje elektronskog Sistema javnih nabavki. Sprovedene su tematske obuke o primjeni zakonskih rješenja. Ukupno je obučeno preko 300 zainteresovanih lica, uključujući ponuđače. Novi elektronski sistem javnih nabavki je povećao transparentnost s 4202 registrovana ponuđača, od kojih je 3086 aktivno. ntenzivirane su aktivnosti za uspostavljanje interoperabilnosti sistema e-nabavki s drugim IT sistemima. Takođe, radi se na poboljšanju sistema monitoringa i razvoju analitičkog okvira s povećanjem broja analitičkih izvještaja na 19.

Agencija za zaštitu konkurencije implementira zakonski okvir o državnoj pomoći, bitno je istaci da su uvedeni Zakon o kontroli državne pomoći i izmjene Zakona o zaštiti konkurencije, kao i da su poslovi kontrole državne pomoći su prešli u nadležnost Agencije za zaštitu konkurencije čime je pravni okvir je usklađen s EU pravnim tekovinama. Implementacija propisa se nastavlja kroz praćenje i inkorporiranje u pravni sistem Crne Gore. Broj odluka o državnoj pomoći i slučajeva naknadne kontrole se povećava. Registri pomoći su objedinjeni, a organizovane su obuke za

davao ce državne pomoći. Fokus je na implementaciji, izgradnji kapaciteta i podizanju svijesti o državnoj pomoći.

Uveden je sistem za Centralizovani obračun zarada (COZ) nakon instalacije serverske opreme i obuke korisnika. Stvarni obračun zarada je započeo u februaru 2022. godine sa 132 subjekta i oko 9.800 zaposlenih, a tokom prvog polugodišta 2022. godine su dodati još 13 subjekata.

Uprava za katastar i državnu imovinu je prvi put izradila Registar nepokretnosti kako bi se kompletirali i unaprijedili dostupni podaci. Takođe, godišnje izvještaje o pokretnoj imovini dostavilo je veliki broj budžetskih korisnika i lokalnih samouprava. Međutim, elektronska javna baza podataka nije uspostavljena kao što je bilo predviđeno zakonom, već se koristi radna verzija u Excel formatu. U cilju unapređenja katastarskog informacionog sistema i poboljšanja kvaliteta podataka radi se na uspostavljanju novih e-usluga za elektronsko podnošenje dokumenata, kao i na izradi pravilnika i internih procedura, analizi stanja i testiranju sistema.

Tokom 2022. godine, Ministarstvo finansija je radilo na unaprijeđenju unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru. Sprovedene su aktivnosti kao što su analiza upravljačke odgovornosti, priprema video materijala za promociju koncepta upravljačke odgovornosti, pilot revizije delegiranja ovlašćenja i revizije upravljanja učinkom, priprema metodoloških smjernica za upravljanje rizicima, pomoć u izradi metodologije za interno izvještavanje te sagledavanje kvaliteta sistema za otkrivanje nepravilnosti i prevare.

Državna revizorska institucija (DRI) ostvarila je pozitivne rezultate u 2022. godini, povećavajući kvalitet revizija i unapređujući proces praćenja preporuka. Fokus je bio na implementaciji planiranih aktivnosti u skladu s važećim strateškim dokumentima. DRI je sprovedla samoocjenu rada i istraživanje među zainteresovanim stranama kako bi identifikovala njihova očekivanja za izradu narednog strateškog plana. Unaprijeđene su smjernice za praćenje i kontrolu realizacije preporuka, a uspostavljen je Registar revizorskih preporuka radi automatizacije procesa praćenja povećanjem broja sektora nadležnih za vršenje revizije uspjeha i unaprjeđenjem kapaciteta revizorskog kadra kroz profesionalno usavršavanje.

U 2022. godini, Crna Gora je uspostavila adekvatan AFCOS sistem za zaštitu finansijskih interesa Evropske unije. U okviru Ministarstva finansija osnovana AFCOS kancelarija koja koordinira aktivnosti navedenog sistema i služi kao glavna kontaktna tačka s OLAF-om.

U izvještaju EK za Crnu Goru za 2022. godinu u okviru poglavlja 32 - Finansijski nadzor preporučuje se operacionalizacija funkcije budžetske inspekcije u Ministarstvu finansija. Vlada Crne Gore je donijela Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva finansija, ukinuvši Direktorat za budžetsku inspekciju i osnovala Odjeljenje za budžetsku inspekciju. Radna grupa je izradila smjernice za pripremu Strategije za razvoj budžetske inspekcije, a postavljen je i glavni budžetski inspektor. Trenutno je popunjeno jedno radno mjesto inspektora, a regrutacija i obuka inspektora su prioritetne aktivnosti.

Tokom Izvještajnog perioda, u procesu implementacije Akcionog plana za 2022. godine su uočeni brojni izazovi rezultiranim ozbiljnim sajber napadom na Vladinu informacionu infrastrukturu, od kada je onemogućen pristup vladinim sajtovima i mejlovima. S tim u vezi, možemo zaključiti da u narednom periodu postoji prostor za poboljšanje i unaprijeđenje u svim oblastima kako bi se postigli optimalni rezultati.

Vlada Crne Gore i Generalni direktorat za susjedstvo i pregovore o proširenju (DG NEAR) održavaju redovni **Dijalog o Programu reforme upravljanja javnim finansijama** kako bi se promovisalo zdravo finansijsko upravljanje i podržalo dobro sprovođenje Vladinih politika. Ovi sastanci uključuju godišnje i follow-up sastanke Posebne grupe za reformu javne uprave (PG RJU), a posljednji sastanci su održani 13. juna i 06. oktobra 2022. godine. Nakon ovih sastanaka, Ministarstvo finansija se obavezalo da će u narednom periodu raditi na ostvarenju svojih obaveza preuzetih u okviru ovog Programa. Naglašeno je da je napredak u okviru Programa za upravljanje javnim finansijama ključan za dobijanje Direktno budžetske podrške iz IPA fondova. Naglašava se važnost transparentnosti i otvorenosti u procesu reforme upravljanja javnim finansijama, kako bi se osigurao pozitivan ishod i pravilno korišćenje javnih sredstava.

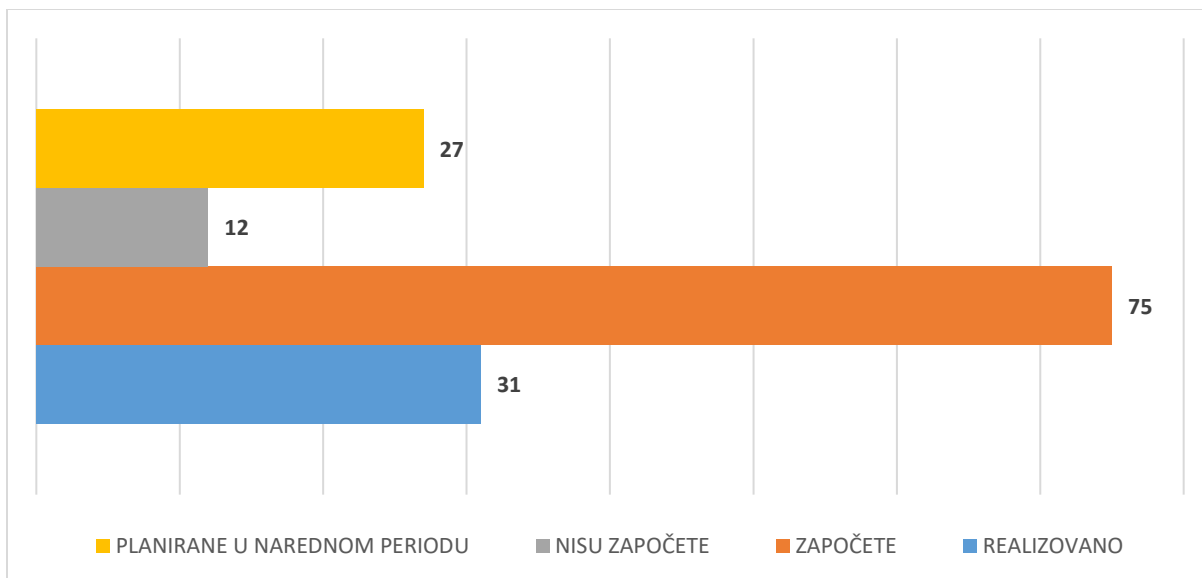
STEPEN REALIZACIJE

Programom reformi javnih finansija za period 2022-2026 predviđena je realizacija četiri (4) strateških ciljeva koji obuhvataju 20 podsistemskih ciljeva. Na nivou podsistemskih ciljeva prepoznati su ukupno 38 indikator učinka i 145 zasebnih aktivnosti, koje ga čine jednim od najsveobuhvatniji programa, a čija implementacija će imati dalekosežne i pozitivne efekte na oblast javnih finansija.

U vezi sa statusom implementacije svih aktivnosti predviđenih u okviru Akcionim planom 2022-2026., može se zaključiti da od ukupno 145 aktivnosti, 31 aktivnost je u potpunosti realizovano, 75 aktivnosti su započete i time su djelimično realizovano, dok 12 aktivnosti još uvijek nisu započete i time nisu implementirane.

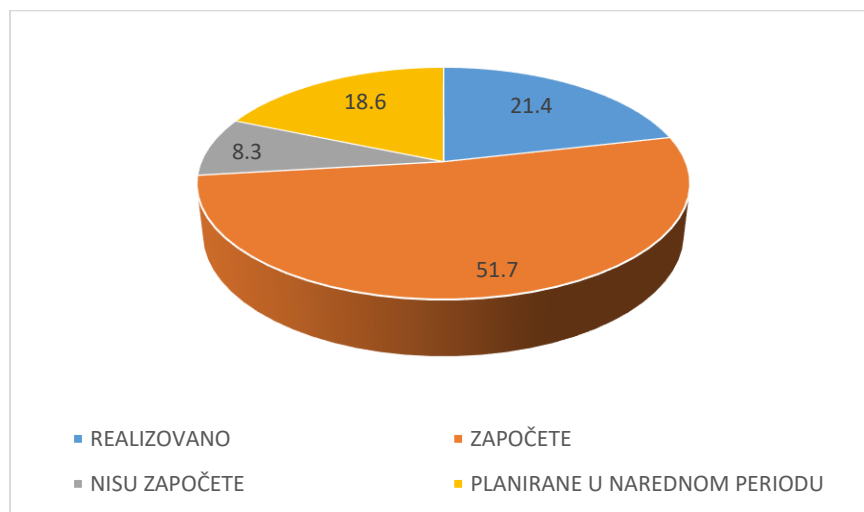
Neophodno je navesti da je 27 aktivnosti (18.6%) planirano sa implementacijom u narednom periodu, te s tim u vezi o izvještavanju o statusu istih biće predmet narednih izvještaja.

Istovremeno, , što procentualno predstavlja sljedeći stepen realizacije:

- 21.4% aktivnosti je u potpunosti realizovano;
- 51.7% djelimično realizovano;
- 8,3 % nije implementirano;
- 18.6% su planirane u narednom periodu

Takođe, bitno je naglasti da analizu realizacije postavljenih indikatora učinka na nivou podсистema nije moguće izmjeriti na godišnjem nivou, imajući u obzir da ciljne vrjednosti za indikator učinke su definisane isključivo za 2023. godinu i 2026. godinu. Stoga možemo da zaključimo da za izvještajni period nema raspoloživih informacija o indikatorima učinka, jer se nijesu stvorili vremenski preduslovi za njihovo ostvarenje.

IZVJEŠTAJ O TRANSPARENTNOSTI BUDŽETA

Vlada Crne Gore nastavlja da sistematski objavljuje prijedlog budžeta, usvojeni budžet i izvještaje o izvršenju budžeta. U 2022. objavljeni su sljedeći budžetski dokumenti:

1. Zakon o godišnjem budžetu za 2023. godinu usvojen je 30.12.2022, koji je organizovan po ekonomskoj, organizacionoj, funkcionalnoj i programskoj klasifikaciji.
2. Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta Crne Gore za 2022. godinu objavljen je na internet stranici Ministarstva finansija 31.01.2023. Izvještaj sadrži narativni dio koji daje glavne fiskalne agregate. Računi na kraju godine dostavljaju se eksternoj reviziji u roku od 6 mjeseci nakon završetka fiskalne godine.
3. Godišnji izvještaji o izvršenju budžeta dostupni su javnosti sa zakašnjenjem od skoro mjesec dana, a pripremaju ih potrošačke jedinice budžeta, državni fondovi, jedinice lokalne samouprave i druga pravna lica. Oni uključuju kratku priču o tekućim prihodima i rashodima i detaljnu tabelu sa pregledom izvršenja budžeta organizovanom po ekonomskim klasifikacijama.

Stoga se i dalje ispunjava polazna tačka za budžetsku transparentnost.

PEFA 2019 pokazuje opštu sklonost poboljšanja u odnosu na PEFA 2013. Prema rezultatima PEFA vježbe, Crna Gora je postigla sljedeće:

PEFA Procjena (2016 indikatori)	Uskladiti sa PEFA 2011	Godina 2013	Godina 2019	Praćenje napretka
PI-5 Budžetska dokumentacija	PI-6	A	B	↓
PI-6 Aktivnosti na centralnom nivou izvan finansijskih izvještaja	PI-7 & neke nove podsekcije	D+	A	↑
PI-9 Pristup javnosti o fiskalnim informacijama	PI-10	A	A	≈
PI-28 Godišnji budžetski izvještaji	PI-24	D+	D+	≈
PI-29 Godišnji finansijski izvještaji	PI-25	D+	D+	≈
PI-30 Eksterna revizija	PI-26	C+	B+	↑
PI-31 Zakonodavni pregled revizorskih izvještaja	PI-28	C+	B+	↑
	Godina	Godina	Godina	Godina

Indeks otvorenosti budžeta ²	Nije dostupano	Nije dostupano	Nije dostupano	Nije dostupano
---	----------------	----------------	----------------	----------------

Kroz PEFA 2019 procijenjeno je da su osnove sistema upravljanja javnim finansijama uspostavljene sa performansama glavnih funkcija mjerenim visokim ocjenama. To se odnosi na pripremu i pouzdanost budžeta, transparentnost budžeta i fiskalnih informacija, mobilizaciju prihoda i izvršenje budžeta, internu kontrolu i internu reviziju, eksternu reviziju i parlamentarni nadzor. Ipak, naprednije komponente upravljanja javnim finansijama pokazuju potrebu za daljim poboljšanjem i stalnim pojačavanjem.

Kada je u pitanju budžetska transparentnost, najslabiji indikator učinak se odnosi na indikator PI-28 i indikator PI-29.

Glavni nedostaci godišnjih budžetskih izvještaja su uočeni kada su u pitanju poređenja sa prvobitnim budžetom (ali samo sa posljednjim revidiranim budžetom), u zbirnom prikazu podataka i u strukturi organizovanoj samo po ekonomskoj klasifikaciji, uz značajne nedostatke u izvještavanju za javna preduzeća i finansiranje opština. Varijacije između izvornog profila prihoda i rashoda i stvarnih prihoda i rashoda nisu objašnjene. Potpunost finansijskih izvještaja je problem, jer su pripremljeni na gotovinskoj osnovi i ne predstavljaju informacije o imovini i obavezama. Strukturiranije informacije o preuzetim obavezama i obavezama/docnjim obavezama, o kapitalnim izdacima i o interno generisanim sredstvima povećale bi sveobuhvatnost i transparentnost³.

Što se tiče godišnjih finansijskih izvještaja, podaci o finansijskoj i nefinansijskoj imovini i obavezama nisu potpuni i nema pozivanja na računovodstvene standarde. Svi budžetski dokumenti dostupni su građanima (na web stranici Vlade), ali izvještaji se ne objavljuju zajedno na jednom web linku.

Dodatno, poboljšanja u budžetskoj transparentnosti se materijalizuju implementacijom nove klasifikacije programskog budžeta, sa programskim ciljevima i indikatorima učinka, te postepenim uvođenjem srednjoročnog budžetskog okvira.

---

² Montenegro is still not part of Open Budget Index

³ SIGMA Monitoring Report, November 2017

STRATEŠKI CILJ 1: OJAČANI FISKALNI OKVIR I PLANIRANJE BUDŽETA

II-1.1 MAKROEKONOMSKA ANALIZA I FISKALNA POLITIKA

Prilikom izrade nacrtu Predloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti predviđeno je stvaranje pravnih pretpostavki za uspostavljanje IPA III strukture u cilju efikasnijeg i ekspeditivnijeg korišćenja sredstava EU pomoći kao i stvaranja pravnih pretpostavki za formiranje Fiskalnog Savjeta (operativni cilj 1.1.14). Ističe se da će se zakonodavni sistem uskladiti sa direktivama Savjeta EU Uredba (EU, EURATOM) br. 883/2013 EP i Savjeta od 11. septembra 2013. godine o istragama koje sprovodi Evropska kancelarija za borbu protiv prevara (OLAF) i međunarodnim računovodstvenim standardom IPSAS 2.

Na osnovu navedenog Radna grupa zadužena za izradu predloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti u načelu je usvojila tekst predloga Zakona i isti će tokom 2023. godine, biti dostavljen Vladi Crne Gore na usvajanje i dalje prosljeđivanje Skupštini Crne Gore na usvajanje.

Predloženi tekst Predloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti izvršiće:

- Usklađivanje sa međunarodnim računovodstvenim standardom IPSAS 2 – Cash flow statement, date pozajmice i primici od povraćaja datih pozajmica pripadaju aktivnostima finansiranja i ne ulaze u obračun finansijskog rezultata. Shodno IPSAS standardima računovodstveno obuhvatanje ovih transakcija podrazumijeva zaduživanje konta - potraživanja po osnovu datih zajmova (što je stavka Bilansa stanja – finansijska imovina, odnosno Izvještaja o finansijskoj poziciji) i odobravanja konta novčanih sredstava, dok se istovremeno zadužuje konto izdataka po osnovu datih pozajmica i kredita i odobrava odgovarajući korektivni konto (za potrebe dvojnog knjigovodstva). Povraćaj datih kredita i zajmova knjiži se zaduživanjem konta novčanih sredstava i odobravanjem potraživanja po osnovu datih pozajmica i kredita, dok se istovremeno u visini primljenog povraćaja odobrava konto Primici po osnovu datih pozajmica i kredita i zadužuje odgovarajući korektivni konto.
- Usklađivanje se aspekta usklađivanja sa direktivama Savjeta EU Uredba (EU, EURATOM) br. 883/2013 EP i Savjeta od 11. septembra 2013. godine o istragama koje sprovodi Evropska kancelarija za borbu protiv prevara (OLAF), Crna Gora će u svom zakonodavnom sistemu prepoznati sistem za zaštitu finansijskih interesa Evropske unije koji su od

---

⁴PFM AP Operativni cilj 1.1.1- Formiranje Fiskalnog savjeta za jačanje nadzora nad sprovođenjem fiskalne politike i izgradnju njegovih kapaciteta

krucijalnog značaja za pružanje neophodnih garancija Evropskoj komisiji težnji Crne Gore da zakonodovano i institucionalno teži ka zaštiti finansijskih interesa Evropske unije kroz zaštitu sredstava koje su od strane poreskih obveznika EU opredijeljena Crnoj Gori kroz pretpristupne programe i fondove Evropske unije.

- Stvaraju se pravne pretpostavke za uspostavljanje IPA III strukture u cilju efikasnijeg i ekspeditivnijeg korišćenja sredstava EU pomoći. U dosadašnjoj praksi prilikom izrade podzakonskih rješenja Crna Gora je koristila Zakon o potvrđivanju Okvirnog Sporazuma između Crne Gore i Evropske komisije na osnovu kojih su se izađivali podzakonski akti koji su uspostavljali IPA strukturu, način koordinacije i praćenja iste što se sa aspekta pravne tehnike nije pokazalo adekvatnim, jer je IPA struktura „trajala“ koliko je predviđeno trajanje same IPA perspektive (IPA I, IPA II, IPA II). Prilikom usvajanja Zakona o potvrđivanju Okvirnog Sporazuma između Crne Gore i Evropske komisije za narednu IPA perspektivu moralo se pristupi ponovnoj izradi i usvajanju niza podzakonskih rješenja. S toga Predlogom Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti prepoznaju se najznačani segmenti IPA strukture čime se podzakonskim aktima daje zakonsko utemeljenje i trajnost.
- Stvaraju se pravne pretpostavke za uspostavljanje Fiskalnog savjeta čime se po prvi put u Crnoj Gori kreira institucija koja će davati nezavisna mišljenja, ocjene, analize i preporuke, u pogledu dosljednosti, usklađenosti i održivosti fiskalne politike sa kriterijumima fiskalne odgovornosti.

Nakon što se stvore zakonske pretpostavke, pristupiće se izradi neophodnih podzakonskih akata koji će omogućiti da se pored zakonskih stvore i formalne pretpostavke za formiranje i rad Fiskalnog Savjeta.

U oblasti poboljšanja identifikacije i praćenja fiskalnih rizika, aktivnosti koje se odnose na “izradu metodologije o fiskalnim rizicima” i “pripremu Izjave o fiskalnim rizicima kao dijela Smjernica makroekonomske i fiskalne politike” započete su u prethodnoj godini kada su i održane obuke vezane za unaprijeđenje oblasti koja se odnosi na poslovanje privrednih društava u većinskom vlasništvu države kroz korišćenje alata SOE HTC (Health Check Tool). Naime, u januaru 2022. godine Međunarodni monetarni fond (MMF) je održao obuke državnih službenika za korišćenje alata SOE HTC za procjenu finansijskih i fiskalnih rizika svakog pojedinačnog privrednog društva u većinskom državnom vlasništvu, kao i ukupnog finansijskog i fiskalnog rizika njihovog poslovanja. Obuke od strane MMF-a su nastavljene krajem 2022. godine kroz tehničku pomoć za potrebe Ministarstva finansija, koristeći preostale MMF alate koji će doprinijeti jačanju kapaciteta i unaprijeđenju praktičnih vještina zaposlenih da identifikuju, analiziraju, upravljaju i otkriju različite izvore fiskalnih rizika.

Jedna od najznačajnijih aktivnosti koja je planirana za 2023. godinu, a koja se odnosi na unaprijeđenje oblasti poslovanja privrednih društava u većinskom vlasništvu države, jeste priprema Analize regulatornog okvira za poslovanje privrednih društava u većinskom vlasništvu

države. Navedena analiza će obuhvatiti i poštovanje kriterijuma korporativnog upravljanja u privrednim društvima u većinskom vlasništvu države, kao pregled finansijskih i fiskalnih rizika njihovog poslovanja. U toku je finalizacija predloga međuresorne radne grupe, koji će uskoro biti usvojen od strane Vlade Crne Gore.

Na osnovu izvršene analize regulatornog okvira za oblast poslovanja privrednih društava u većinskom vlasništvu države i mape puta pripremljene u 2023. godini, izvršiće se izmjena zakonskih normi kako bi se uveli mehanizmi daljih reformi, nakon čega će Ministarstvo finansija u narednoj godini pripremiti podzakonski akt sa metodologijom za procjenu fiskalnih rizika sa ciljem uspostavljanja redovnog izvještavanja o fiskalnim rizicima koji proističu iz poslovanja privrednih društava u većinskom vlasništvu države.

Takođe, napominjemo da je na prethodno održanim obukama Direkcija za fiskalne rizike državnih kompanija u saradnji sa ekspertima MMF-a aktivno učestvovala u izradi Nacrta izjave o fiskalnim rizicima iz oblasti poslovanja privrednih društava u većinskom vlasništvu države, kao dijela Smjernica makroekonomske i fiskalne politike. U cilju pripreme jedinstvenog obrasca Izjave u planu je nastavak obuke, kako bi Ministarstvo finansija u saradnji sa ekspertima MMF-a pristupilo finalnoj pripremi prve Izjave o fiskalnim rizicima iz oblasti poslovanja privrednih društava u većinskom vlasništvu države koja će biti sastavni dio dokumentacije Predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2024. godinu.

U okviru operativnog cilja Jačanje kapaciteta Ministarstva finansija za poboljšano makroekonomsko predviđanje, tokom 2022. godine se kontinuirano unaprijeđuju administrativni kapaciteti kroz sprovođenje on-line obuka. On-line obuka je bila prevashodno bila vezana za kurs „Macroeconometric Forecasting“, koji se bavi ekonometrijskim tehnikama makroekonomskog predviđanja i modeliranja u programu „Eviews“, u kojem su učestvovala tri službenika. Pored toga, u saradnji sa CEF-om sprovedene su dvije sesije obuke u vezi sa budžetiranjem u Programu ekonomskih reformi i izvještavanjem o uticaju strukturnih reformi, u kojem je učestvovao jedan službenik Ministarstva finansija.

Još uvijek nije realizovan projekat neposrednog treninga zaposlenih, koji bi podrazumijevao rad sa ekspertima iz oblasti makroekonomije. Iz tog razloga, još uvijek nijesu utrošena sredstva predviđena za dolazak eksperata, radu na unaprijeđenju Makroekonometrijskog modela za Crnu Goru (MMM) i on-site obuku zaposlenih.

U avgustu 2022. godine dogodila se vanredna okolnost – hakerski napad na informatički sistem Vlade Crne Gore. Kao posljedicu hakerskog napada, morali su da se reinstaliraju svi softveri i podaci. Kako bi se osiguralo nesmetano funkcionisanje i rad direktorata, službenici su morali da ulože dodatan napor za oporavak baza podataka i njihovo osiguravanje. Za nesmetani rad i unaprijeđenje visoko-sofisticiranog modelu kakav je MMM, neophodno je izvršiti određeni tehnički rad, koji između ostalog uključuje i nabavak tri licence za rad programa „Eviews“ i prelazak na njegovu novu verziju.

II-1.2 SREDNJOROČNO PLANIRANJE BUDŽETA

U okviru projekta “Unaprijeđenje sistema budžetiranja, višegodišnjeg okvira budžeta i sistema unutrašnje finansijske kontrole u javnom sektoru”- EuropeAid/138389/IH/SER/ME re-launch; CFCU/MNE/080, pružena je podrška u jačanju srednjoročnog budžetskog okvira, programskog budžetiranja, kapitalnog budžeta i izvještavanja o izvršenju budžeta.

Kao prvi korak, od strane eksperata zajedno sa Ministarstvom finansija pripremljena je Analiza najboljih praksi i procjena nedostataka budžetiranja zasnovanog na politikama u Crnoj Gori i pripremljen je koncept, koji predstavlja željenu metodologiju i sisteme budžetiranja zasnovane na politikama, kao i mapu puta na visokom nivou o tome kako to sprovesti. Nevedenu Metodologiju Vlada Crne Gore usvojila je 2019. godine (operativni cilj 1.2.2).

U cilju razvoja procedura za identifikaciju i određivanje prioriteta Pripremljen je Priručnik za srednjoročni budžetski okvir. Takođe, isitiče se da je finalizovan Cirkular za pripremu srednjoročnog budžetskog okvira za period 2022-2024. godina, koji je nakon toga dostavljen budžetskim korisnicima na postupanje u skladu sa istim. Obuke za izradu srednjoročnog budžetskog okvira, u cilju izrade Smjernica za makroekonomsku i fiskalnu politiku i limita potrošnje i veze sa programskim i kapitalnim budžetiranjem (utvrđivanje troškova osnovnog budžeta i priprema prijedloga novih javnih politika sa procjenom troškova), su sprovedene u aprilu 2021. godine za budžetske analitičare Ministarstvo finansija (17 učesnika) i u junu 2021. godine za potrošačke jedinice (187 službenika).

Nakon navedenog pristupilo se analizi Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i formulisle su se preporuke a koje su od značaja za dalju podršku sprovođenju reformi u srednjoročnom budžetiranju. Takođe, izrađen je novi podzakonski akt za formulisanje srednjoročnog budžetskog okvira i pregledani i ažurirani su u više iteracija budžetski cirkulari za (i) podnošenje predloga kapitalnih projekata i (ii) podnošenje predloga programskog budžeta. Pripremljen je i uveden budžetski cirkular za podnošenje predloga politika i formulisanje srednjoročnog budžetskog okvira koji pripremaju potrošačke jedinice i isti dostavljaju Ministarstvu finansija. Priručnici za programsko budžetiranje, MTBF i kapitalno budžetiranje pripremljeni su i distribuirani kao aktivnosti obuka koje su se sprovodile kroz projekat “Unaprijeđenje sistema budžetiranja, višegodišnjeg okvira budžeta i sistema unutrašnje finansijske kontrole u javnom sektoru”- EuropeAid/138389/IH/SER/ME re-launch; CFCU/MNE/080.

U cilju jačanja veze između strateških planova i budžeta u novembru 2022. godine pripremljen je nacrt Standardnih operativnih procedura za izradu programskog budžeta, koje jasno razdvajaju nadležnosti u procesu planiranja i upravljanja programskim budžetom, I trenutno su predmet finaliziranja i odobravanja. U narednom periodu sprovodiće se aktivnosti na utvrđivanju optimalnog modaliteta u razdvajaju nadležnosti u procesu planiranja i upravljanja programskim budžetom nakon čega će se pristupiti finalizaciji Standardnih operativnih procedura.

II-1.3 DALJI RAZVOJ PROGRAMSKOG BUDŽETIRANJA

U cilju poboljšanja strukture programa i informacija o učinka, izvršena je analiza Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i formulisale su se preporuke a koje su od značaja za dalje podršku unaprijeđenje programskog budžeta.

Paralelno sa aktivnosima koje su vezane za analizu Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti sprovodile su se i aktivnosti koje su za cilj imale Unaprijeđenje informacionog sistema za upravljanje budžetom (BMIS). Naime, potrošačkim jedinicama u 2023. godine, koje su u obavezi da prepoznaju rodne aktivnosti, u sklopu BMIS-a biće omogućen unos rodno odgovornih ciljeva i indikatora uz odabir tri stepana rodno odgovornih aktivnosti (rodno osjetljiv, rodno neutralan, rodno negativan). Planiranim izmjenama u BMIS-u biće omogućeno izvještavanje u dijelu broja rodno odgovornih aktivnosti, visine budžetskih sredstava opredijeljenih za rodno odgovorne aktivnosti i sl.

Tokom 2022.godine, izrađene su Smjernice o godišnjem izvještavanju potrošačkih jedinica, na osnovu kojih je propisan od strane Ministarstva finansija Obrazac za izvještavanje o realizaciji programskog budžeta. Izrađene su i Smjernice za izvještavanje o izvršenju rodno odgovornog programskog budžeta.

Zakonom o budžetu Crne Gore (Službeni list CG broj. 152/22 od 30.12.2022. godine) utvrđen je iznos sredstava opredijeljenih za rodno osjetljive ciljeve I indikatore I to 128,046,853.83 eur.

Neophodno je istaći, da je detaljna revizija informacija o učinku programskog budžeta (misija, svrha, ciljevi, indikatori i rodno odgovorni ciljevi i indikatori sprovedena u periodu avgust-novembar 2022. godine za Budžet za 2023. godine sa svim ministarstvima i drugim potrošačkim jedinicama. Na osnovu sprovedene revizije prikupljen je određen nivo podataka i informacija koje će se koristiti prilikom procesa unapređenja informacija o učinku iz budžetske dokumentacije koji će se nastaviti tokom 2023. godine, za Zakon o budžetu za 2024. godine.

Takođe, izrađen je novi podzakonski akt za formulisanje srednjoročnog budžetskog okvira ipregledani i ažurirani su u više iteracija budžetski cirkulari za (i) podnošenje predloga kapitalnih projekata i (ii) podnošenje predloga programskog budžeta. Kao posljednji korak u unaprijeđenju regulatornog okvira, pripremljen je set standardnih operativnih procedura u cilju regulisanja upravljanja programskim budžetom u potrošačkim jedinicama.

Smjernice za programsko budžetiranje, pripremljeni su i sprovedene su obuke kroz projekat "Unaprijeđenje sistema budžetiranja, višegodišnjeg okvira budžeta i sistema unutrašnje finansijske kontrole u javnom sektoru"- EuropeAid/138389/IH/SER/ME re-launch; CFCU/MNE/080.

Urađeno je nekoliko aktivnosti za razvoj kapaciteta ljudskih resursa. U 2022. godini, osoblju Direktorata za državni budžet obezbijeđena je obuka trenera za pregled programskog budžeta i ocjenu, kao i unaprijeđenje programske klasifikacije i informacija o izvršenju, a onda su održani i prateći sastanci/radionice za nekoliko potrošačkih jedinica.

Vezano za uspostavljanje sistema izvještavanja i praćenja informacija kao i uspostavljanje funkcije interoperabilnosti sistema za plaćanje (SAP sistemom) Ministarstvo finansija je 14. Novembra 2022. godine potpisalo ugovor sa kompanijom DOO "PRIME ZONE" o izradi projekta "Uvođenje funkcionalnosti SAP sistema za razmjenu podataka sa IT sistema planiranje budžeta" o povezivanju dva infomaciona sistema (BMIS i SAP). Bitno je naglasiti da je definisan pocetni plan projektnih aktivnosti. Tokom 2023. godine je planirano da funkcija interoperabilnosti sistema za plaćanje (SAP sistem) i sistema za planiranje budžeta (BMIS) bude u potpunosti operativna.

Tokom 2022. godine sprovodile su se dalje aktivnosti usmjerene na unaprijeđenje programske strukture i informacija o učinku. Uvedeni su jedinstveni administrativni programi za sva ministarstva, a dodatno je unaprijeđena programska struktura ministarstva odbrane, ministarstva unutrašnjih poslova, ministarstva vanjskih poslova. Posebno se radilo na unaprijeđenju informacija o učinku svih ministarstava, uprava i ostalih potrošačkih jedinica. Ograničavajući faktor je bio sajber napad usmjeren na Vladinu mrežu koji je otežao komunikaciju i blagovremeni unos podataka u BMIS sistem.

Informacioni sistem za pripremu budžeta - BMIS korišten je za pripremu budžeta za 2022. godinu na 4. nivou programske strukture, kao i za pripremu budžeta za 2023. godinu. Tokom 2022. godine ostvaren je značajan napredak u o načinu izrade i sadržini programskog budžeta. Imajući u vidu da prethodni periodični izvještaji o izvršenju budžeta nijesu uključivali indikatore učinka ili ciljeve, tokom izvještajnog perioda MF je sprovodilo set aktivnosti ka unaprijedjenju periodičnih izvještaja. S tim u vezi, bitno je istaći da u BMIS u okviru svake potrošačke jedinice identifikovani i definisani su ciljevi i indikatori učinka. Na osnovu unijetih informacija u sistemu, omogućiće se izrada Izvještaja o izvršenju budžeta sa početnim vrijednostima o ciljevima i učincima inidkatora. Do kraja 2023. godine se očekuje da ce Izvjestaji obuhvatiti potpune informacije o ciljevima i indikatorim na svim nivoima programske structure, odnosno nivou programa, potprograma i aktivnosti.

Nakon implementacije SRBO-a i programskog budžetiranja na centralnom nivou, potrebno je pokrenuti aktivnosti i na lokalnom nivou.

Ministarstvo finansija u saradnji sa UNDP-om, realizuje projekat "Jačanje transparentnog i odgovornog upravljanja javnim finansijama u Crnoj Gori "uz podršku Ministarstva finansija Republike Slovačke. U julu 2020. godine odobren je drugi ciklus ovog projekta, koji će trajati do oktobra 2023. godine u cilju obuke opštinskih službenika u vezi sa razvojem programskog budžetiranja, razvojem kapitalnog budžetiranja i srednjoročnog budžetskog okvira.

Što se tiče programskog budžetiranja, potrebno je definisati i donjeti propise na osnovu kojih će lokalne samouprave takođe implementirati programsko budžetiranje, imajući u vidu da je Odlukom o načinu pripreme i sadržaju programskog budžeta potrošačkih jedinica 21 definisan obuhvat samo na centralnom nivou.

Takođe, potrebno je unaprijeđenje procesa planiranja i realizacije kapitalnih projekata koji se finansiraju iz opštinskih budžeta u smislu određivanja prioriteta, transparentnosti i bolje povezanosti kapitalne potrošnje sa strateškim razvojnim planovima. Izazovi u realizaciji ovih aktivnosti na lokalnom nivou su ograničeni kapaciteti jednog broja lokalnih samouprava, kao i nedostatak softvera koji bi podržao planiranje i izvršenje programskog budžeta i SRBO.

U 2021. godini u okviru projekta “Jačanje transparentnog i odgovornog upravljanja javnim finansijama u Crnoj Gori”, koji realizuje Ministarstvo finansija Crne Gore i UNDP, uz podršku Ministarstva finansija Republike Slovačke izrađen je Priručnik o programskom budžetu lokalnih samouprava u Crnoj Gori i Priručnik o srednjoročnom budžetskom okviru za crnogorske opštine.

Tokom 2022. godine u okviru projekta “Jačanje transparentnog i odgovornog upravljanja javnim finansijama u Crnoj Gori”, koji realizuje Ministarstvo finansija Crne Gore i UNDP, uz podršku Ministarstva finansija Republike Slovačke izrađen je Priručnik o kapitalnom budžetu lokalnih samouprava u Crnoj Gori.

Priručnik je namijenjen organima lokalne samouprave i obuhvata teme koje će im omogućiti sticanje znanja o Strategiji pripreme kapitalnog projekta; prepoznavanju, predlaganju i verifikaciji kapitalnih projekata; identifikovanju izvora finansiranja kapitalnog budžeta; selekciji i rangiranju kapitalnih projekata; izradi kapitalnog budžeta; transparentnom struktuiranju podataka o kapitalnim projektima planiranim kapitalnim budžetom; praćenju i izvještavanju o izvršenju kapitalnog budžeta i dr. U središtu pažnje je postupak koji opštine treba da primjene na kapitalne projekte koji se finansiraju iz opštinskog budžeta.

U okviru navedenog projekta organizovane su u drugoj polovini 2022. godine, dvije radionice pod nazivom: „Planiranje i izvršenje kapitalnog budžeta na lokalnom nivou“ za opštine koje pripadaju Primorskom, Središnjem i Sjevernom regionu. Cilj seminara bio je da se predstavi i razmotri izrađeni Priručnik i moduli obuke o planiranju kapitalnog budžeta za lokalne samouprave na osnovu najboljih praksi.

II-1.4 UPRAVLJANJE JAVNIM INVESTICIJAMA

U izvještajnom periodu izrađen je Priručnik za izbor projekata i formulisanje kapitalnog budžeta na osnovu programskog budžetiranja i srednjoročnog budžetiranja. Kao prvi korak, urađeno je Uputstvo za razvoj osnovnog kapitalnog budžeta, kao dio Priručnika o srednjoročnom budžetskom okviru, a određivanje obima Priručnika za kapitalno budžetiranje je završeno u

konsultaciji sa Direktoratom za državni budžet. Nakon toga, finalizovana je izrada Nacrta priručnika koji je dostavljen MF-u na pregled, usvajanje i dalju proceduru. Za izradu subjektivnog priručnika uzimaju se u obzir i povratne informacije dobijene od učesnika obuke o kapitalnom budžetiranju. Priručnik je strukturiran na sljedeći način:

1. Uvod u kapitalni budžet;
2. Priprema kapitalnog projekta, ocjenjivanje i selekcija;
3. Srednjoročni budžetski okvir i formulacija budžeta;
4. Upravljanje izvršenjem kapitalnog budžeta;
5. Izvještavanje;
6. Završetak projekta, ex-ante procjena kapitalnog projekta i evaluacija Plana poboljšanja učinka;
7. Informacioni sistemi za evidentiranje informacija o kapitalnim projektima.

Dodatno, izrađen je i Obrazac i procedura za javni registar kapitalnih projekata. Dalji razvoj javnog registra kapitalnih projekata realizovaće se u narednom periodu kroz razvoj funkcionalnosti BMIS-a.

Smjernice za praćenje učinka budžeta i izvještavanje u kontekstu programskog budžetiranja⁵ su izrađene 2021. godine – vezano za (i) metodologiju / priručnik o programskom budžetiranju i (ii) dokument za diskusiju o budžetskoj dokumentaciji. Smjernice imaju sljedeće segmente:

1. Pozadina i osnovni principi
2. Izvještavanje o izvršenju budžeta
3. Izvještavanje o učinku budžeta

Ministarstvo finansija tokom 2022. godine je uvelo zvanično proces izvještavanja o učinku budžeta.

Takođe, Budžetski cirkular za podnošenje predloga kapitalnih projekata je bio predmet analize u 2019. Date preporuke su rezultirale poboljšanim cirkularom, uključujući obrasce. Dalja poboljšanja su napravljena u 2020. i 2021. godini – posebno u uključivanju konkretnih pitanja u vezi sa (i) kriterijumima za evaluaciju predloga projekata koji su regulisani odlukom o podnošenju i odabiru predloga kapitalnih projekata i (ii) pregledom tekućih kapitalnih projekata.

Pripremljen i realizovan je Program obuke zasnovan na vještinama u kapitalnom budžetiranju. Dvodnevna obuka o kapitalnom budžetiranju održana je 14. i 15. juna 2021. godine za 21 službenika Ministarstva finansija, Ministarstva ekonomskog razvoja, Ministarstva za kapitalne

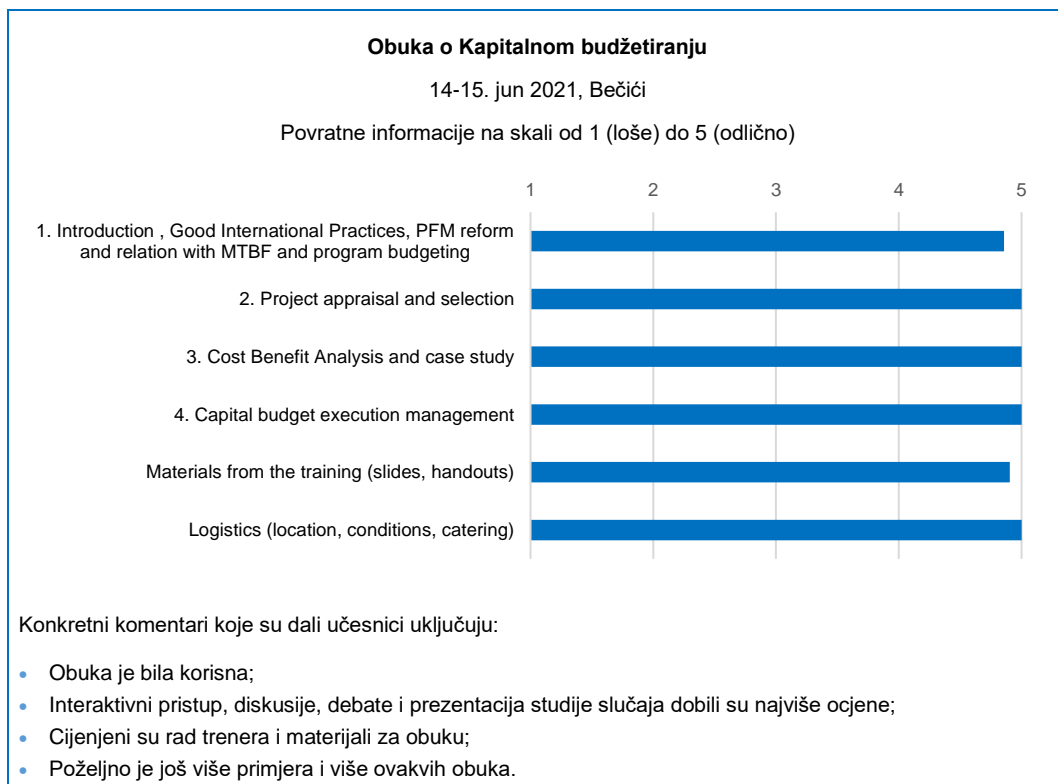
---

⁵ Napomena: Ove smjernice mogu postati sastavni dio priručnika za programsko budžetiranje.

investicije (uključujući Upravu za saobraćaj), Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma (uključujući Upravu javnih radova) i opštine Berane, Plužine i Ulcinj. Obuku je vodio projektni tim i jedan eksterni trener za CBA (online prezentacija CBA studije slučaja). Obuka se sastojala od sljedećih sesija:

- Sesija 1: Uvod u upravljanje javnim investicijama, dobre prakse, reforma upravljanja javnim finansijama, programsko budžetiranje i srednjoročni budžetski okvir
- Sesija 2: Osnovna procjena projekta
- Sesija 3: Analiza troškova i koristi
- Sesija 4: Upravljanje izvršenjem kapitalnog budžetiranja

Tokom obuke, dobijene su povratne informacije od polaznika obuke o dijelovima nacrta priručnika o kapitalnom budžetiranju. Obrasci za povratne informacije o obuci primljeni od učesnika pokazuju da je obuka bila veoma visoko ocijenjena, kao što je sažeto prikazano u boksu ispod.

II-1.5 UPRAVLJANJE JAVNIM DUGOM

Unaprijeđeni su kapaciteti u Ministarstvo finansija tako što zaposlenim u Direkcijama u čijoj je nadležnosti izvještavanje o državnom i javnom dugu tokom februara 2022. godine obezbijedilo obuku za razvoj Srednjoročne strategije upravljanja javnim dugom (MTDS). Dvonedeljna obuka održana je od strane eksperata Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) u online formatu, imajući u vidu tadašnju situaciju sa COVID-19. Ubrzo nakon obuke, otpočela je izrada Srednjoročne strategije upravljanja dugom za period 2022-2024. godine. Međutim, usljed promjene Vlade Crne Gore, potrebom za usvajanje rebalansa budžeta kao i trenutne finansijske situacije na tržištu, izrada i usvajanje navedene Strategije, odloženo je za 2023. godinu ⁶.

Takođe, u cilju unaprijeđenja administrativnih kapaciteta, dvoje zaposlenih iz pomenutih direkcija prisustvovali su obuci „Razvoj domaćeg tržišta“, koja je organizovana od strane Zajedničkog Bečkog instituta-JVI, a koja je održana u Beču početkom oktobra 2022. godine.

U drugoj polovini 2022. godine održane su konsultacije sa ekspertima i započeta je izrada novog softvera za upravljanje dugom. Ekspertima zaduženim za softver dostavljeni su svi neophodni podaci i informacije u vezi javnog duga, nakon čega je postavljena testna verzija softvera. Obuka zaposlenih za korišćenje novog softvera započela je u novembru 2022. godine i još uvijek je u toku, održavanjem redovnih nedeljnih sastanaka. Očekuje se da će do kraja 2023. godine, softver biti operativan.

Aktivnosti Ministarstva finansija u prethodnim godinama bile su usmjerene na poboljšanje kvaliteta postojećeg duga, tako da su preduzimate sve potrebne mjere kako bi se unaprijedili parametri kvaliteta duga.

Prosječna ročnost duga produžena je sa 5,9 godina, koliko je iznosila na kraju 2019. godine, na 6,9 godina koliko iznosi na kraju 2020. godine, dok je na kraju 2021. godine skraćena i iznosila je 5,9 godina. Trend pada se nastavio i u 2022. godini, i prosječna ročnost iznosi 4,9 godina. Na skraćenje prosječne ročnosti duga, uticala je činjenica da u toku 2021. i 2022. godine nije bilo zaključivanja novih kreditnih aranžmana.

Struktura državnog duga na kraju 2021. godine ima realnu ponderisanu prosječnu kamatnu stopu od 2,2%, što znači da je trošak zaduživanja smanjen za 0,5% u odnosu na kraj 2020. godine i primarno je rezultat otplate skupih dugovanja iz prethodnih godina, kao i zaključenje hedžing aranžmana vezano za kreditni aranžman sa Exim Kina bankom. Imajući u vidu trenutne tržišne uslove, usljed povećanja EURIBOR-a (Euro Interbank Offered Rate), realna ponderisana prosječna kamatna stopa na kraju 2022. godine povećala se za 0,1% i iznosi 2,3%.

---

⁶ PFM AP - Operativni cilj 1.5.2Donošenje nove strategije upravljanja dugom

II-1.6 RAZVOJ SISTEMA SOPSTVENIH SREDSTAVA EU

U cilju realizacije aktivnosti predviđenih u okviru cilja koji se odnosi na Razvoj sistema sopstvenih sredstava EU u Crnoj Gori tokom 2022. godine nastavljena je realizacija aktivnosti definisanih Akcionim planom za uspostavljanje sistema sopstvenih sredstava, usvojenog 2019. godine. U tom smislu, a imajući u vidu aktivnosti na ispunjenju završnog mjerila za pregovaračko poglavlje 33 – Finansijske i budžetske odredbe, Ministarstvo finansija je u saradnji sa delegacijom Evropske Unije u Crnoj Gori u maju mjesecu 2022. godine otpočelo je realizaciju projekta „Unaprjeđenje sistema sopstvenih sredstava EU u Crnoj Gori“, vrijednosti 225.000,00€ koji će trajati do maja mjeseca 2023. godine.

Naime, u okviru Poglavlja 33, u skladu sa preporukama iz Izvještaja o napretku i definisanog završnog mjerila za zatvaranje poglavlja, potrebno je da Crna Gora poveća svoje administrativne kapacitete kako bi obezbijedila da od pristupanja pravilno planira, obračunava, prikuplja, plaća, kontroliše i izvještava EU o vlastitim sredstvima u skladu sa regulativom EU.

Unaprjeđenje sistema sopstvenih sredstava, u okviru aktivnosti Projekta, planirano je kroz paralelni razvoj tri komponente.

- Prva komponenta odnosi se na razvoj kapaciteta u svim institucijama nosiocima aktivnosti za uspostavljanje sistema sopstvenih sredstava EU u Crnoj Gori
- Druga komponenta obuhvata uspostavljanje procedura i jačanje institucionalnog okvira
- Treća komponenta obuhvata usklađivanje zakonodavstva u oblasti sopstvenih sredstava koje se ogleda u analizi postojećeg zakonodavstva u dijelu prepoznavanja prostora i davanje preporuka za unaprjeđenje zakonodavnog okvira.

Nakon ekspertske misije i razmjene relevantnih informacija sa institucijama koje su nosioci aktivnosti, usvojen je Početni izvještaj sa jasno definisanim aktivnostima i rokovima za ispunjenje.

Takođe, u cilju jačanja administrativnih kapaciteta u periodu 08-12. novembar 2022. godine organizovana je studijska posjeta Republici Hrvatskoj s ciljem analize stanja i definisanja mape puta u ispunjenju završnih mjerila. U okviru studijske posjete organizovane su posjete Ministarstvu finansija, Carinskoj upravi, Poreskoj upravi i Državnom zavodu za statistiku. Ono što je prepoznato kao važna uloga Ministarstva finansija je koordinacija između institucija koje su potrebne za pravilno planiranje, plaćanja i izvještavanje o sopstvenim sredstvima.

Tokom 2022. godine realizovane su sljedeće aktivnosti od značaja za uspostavljanje sistema sopstvenih sredstava:

- Pripremljen je Nacrt analize nedostataka i preporuka za usklađivanje regulatornog okvira za uspostavljanje sistema upravljanja sopstvenim sredstvima, a u skladu sa zakonodavstvom EU. Ovaj dokument sadrži detaljnu analizu zahtjeva EU i usklađenosti

nacionalnog pravnog okvira, uključujući propise o procedurama i procesima, koji bi trebalo da se uspostave za potrebe upravljanja sopstvenim sredstvima EU.

- Pripremljen je Nacrt uputstva o priznavanju i otpisu nenaplativih carina, posebnih, antidampinških, kompenzacionih dažbina, kamata i kazni. Ovo uputstvo se donosi u skladu sa članom 13 Uredbe savjeta (EU, Euratom) br. 609/2014 od 26. maja 2014. godine o Metodama i postupku za stavljanje na raspolaganje tradicionalnih sopstvenih sredstava i sopstvenih sredstava koja se zasnivaju na PDV-u i BND-u kao i o mjerama za zadovoljavanje potreba za gotovinom.
- Pripremljen je Nacrt izmjena i dopuna Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, kojim je definisano poglavlje koje se odnosi na Sopstvena sredstva Evropske unije, kojim se stvara zakonski osnov za upratu sredstava koja se godišnjim zakonom o budžetu uplaćuju u budžet Evropske unije, u skladu sa Ugovorom o funkcionisanju Evropske unije, član 311, stav 3, Odlukom Savjeta (EU, Euratom) 2020/2053 od 14. decembra 2020. godine o sistemu sopstvenih sredstava Evropske unije i stavljanju van snage odluke 2014/335/EU, Euratom, koja je direktno primjenljiva za države članice EU.
- Podaci o bruto nacionalnom dohotku (BND) za 2021. godinu objavljeni su na sajtu Zavoda za statistiku Crne Gore u septembru 2022. godine. Takođe, Uprava za statistiku je u novembru 2022. godine objavila Tabele ponude i upotrebe za 2013. godinu, koje će biti osnova za dalji rad na pripremi prosječne ponderisane stope PDV-a. U julu mjesecu 2022. godine Skupština Crne Gore usvojila je Carinski zakon, koji je potpuno usklađen sa direktivom EU. Predloženim propisom vrši se harmonizacija sa novim propisom Unije (regulativa 952/2013 Evropskog parlamenta i Savjeta kojim se utvrđuje Carinski zakon unije).
- U cilju što efikasnije realizacije daljih aktivnosti koje se odnose na unaprjeđenje IT sistema Uprave prihoda i carina u dijelu generisanja izvještaja koji se odnose na A i B račune, sa kompletnim revizorskim tragom od utvrđivanja potraživanja do njegove isplate, naknadne kontrole, administrativnih procedura i sve druge radnje vezane za naplatu svih carina u ime EK, pripremljena je detaljna Funkcionalna specifikacija, uz očekivanja da će navedena funkcionalnost biti operativna za testiranje u 2023. godini.
- Zakon o izmjenama i dopunama zakona o porezu na dodatu vrijednost usvojen je u maju mjesecu 2022. godine kojim je Vlada Crne predložila poreske mehanizme da doprinese stabilizaciji maloprodajnih cijena osnovnih životnih namirnica. Zakon je djelimično usklađen sa Direktivom Savjeta 2006/112 EZ o zajedničkom sistemu poreza na dodatu vrijednost. Predložena zakonska rješenja su privremenog karaktera, te neće uticati na usklađivanje ovog zakona sa navedenom direktivom u procesu pristupanja EU.

Dalje, Zakon o izmjenama i dopunama zakona o porezu na dodatu vrijednost usvojen je u decembru 2022. godine kojim je izvršeno dodatno usklađivanje sa Direktivom Savjeta 2006/112 EZ o zajedničkom sistemu poreza na dodatu vrijednost. Zakon je djelimično usklađen sa ovom

direktivom, a dalje usklađivanje će se odvijati shodno dinamici predviđenoj u Pregovaračkoj poziciji.

Vlada Crne Gore je, na predlog Ministarstva finansija, u julu 2022. godine usvojila Godišnji izvještaj o realizaciji akcionog plana za uspostavljanje sistema sopstvenih sredstava Evropske unije u Crnoj Gori za 2021. godinu. Fokus u realizaciji aktivnosti tokom 2021. godine je bio usmjeren na jačanju kapaciteta u skladu sa preporukama iz Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori u cilju praćenja sprovedenih i planiranja budućih aktivnosti na ovom planu.

Na osnovu navedenog ključni nalazi izvještaja o napretku Crne Gore za 2022. godinu (oktobar, 2022. godina) prepoznaje da je napredak postignut kroz poboljšanu koordinaciju i upravljanje vlastitim resursima. U skladu sa navedenim Crna Gora ima određeni nivo pripreme u pogledu finansija i budžetskih odredbi. Postignut je ograničen napredak u ispunjavanju prošlogodišnjih preporuka, s tim da preporuke ostaju uglavnom važeće. Takođe, ostvaren je umjeren napredak u osnovnim oblastima politike koje su indirektno uticale na sistem sopstvenih sredstava (poglavlja 16 – Porezi, 18 – Statistika, 29 – Carinska unija, i 32 – Finansijska kontrola).

Imajući u vidu da je izvještaj o napretku Crne Gore objavljen u oktobru mjesecu, ključne aktivnosti u ovoj oblasti nijesu bile prepoznate ovim izvještajem, te su očekivanja da će realizacija navedenih aktivnosti pozitivno uticati na izvještaj o napretku za 2023. godinu.

II-1.7 POBOLJŠANJE ZVANIČNE STATISTIKE

U cilju ispunjavanja definisanih mjerila za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 18 - Statistika, Crna Gora je u obavezi da proizvodi statistiku državnih finansija u skladu sa metodologijom Evropski sistem računa 2010 (ESA 2010) kao i Pripručnikom za statistiku državnih finansija (GFSM). U skladu sa Zakonom o statistici i sistemu zvanične statistike (Sl. list 018/12) kao i Sporazumom o saradnji u oblasti statistike nacionalnih računa sektora opšte države i sa njom povezanih statistika između tri institucije kao proizvođači zvanične statistike - Uprave za statistiku, Centralne banke Crne Gore i Ministarstva finansija, koji je potpisan u maju 2016. godine, Ministarstvo finansija (MF) je nadležna za pripremu i dostavljanje podataka i informacija neophodnih za proizvodnju statistike javnih finansija.

U prethodnom periodu započet je proces transfera nadležnosti za proizvodnju statistike državnih finansija u skladu sa metodologijom ESA 2010 sa Ministarstva finansija na Upravu za statistiku (MONSTAT). Stim u vezi u toku 2022. godine ojačana je saradnja između MF, MONSTAT-a i Centralne banke Crne Gore (CBCG) vezano za tranfer nadležnosti statistike državnih finansija u skladu sa ESA 2010 metodologijom kroz definisane pretpostavke za transfer nadležnosti za proizvodnju ove statistike sa Ministarstva finansija na Upravu za statistiku. Shodno navedenom,

Ministarstvo finansija je 06.04.2022. godine formirala Radnu grupu (Odluka br. 12-078/22-9779/1) koju čine predstavnici Ministarstva finansija, MONSTAT-a, Centralne banke i jedan predstavnik nevladinih organizacija u Savjetu za statistički sistem, sve u cilju izmjene Zakona o zvaničnoj statistici i statističkom sistemu Crne Gore za stvaranje uslova za punu implementaciju ESA 2010 metodologije u statistici državnih finansija u skladu sa najboljom evropskom praksom. Radna grupa je 07.06.2022. godine organizovala konstitutivnu sjednicu tokom kojeg se razgovaralo o uspostavljanju zakonskog preduslova za prenos statistike GFS-a sa Ministarstva finansija na MONSTAT i promjenama u Savjetu za statistički sistem. U ovom periodu MONSTAT je izvršio neophodne organizacione i kadrovske promjene koje bi mogle da omoguće prenos GFS statistike sa Ministarstva finansija na MONSTAT. Za sada su u toku aktivnosti na pripremi izmjena i dopuna postojećeg Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike sa ciljem da se prvi nacrt donese tokom 2023. godine. Dodatno, izmjenama i dopunama Zakona, kada se steknu uslovi izmijenice se sa tim povezani sporazumi i aneksi sporazuma o saradnji.

U narednom periodu nastaviće sa radom shodno ispunjavanju definisanih pretpostavki za transfer nadležnosti u dokumentu "Informacija o primjeni ESA 2010 Metodologije u statistici državnih finansija Crne Gore" (dokument usvojen na sjednici Vlade 26. januara 2022. godine). Dodatno, Centralna banka je posredstvom članstva u Radnoj grupi za izmjene Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike doprinijela i doprinijeće i u budućem periodu u unaprijeđenju pretpristupne fiskalnog obavještenja iz domena svoje nadležnosti.

STRATEŠKI CILJ 2: IZVRŠENJE BUDŽETA

II-2.1 POBOLJŠANJE EFIKASNOSTI U PRIKUPLJANJU PRIHODA

U okviru operativnog cilja Usklađivanje sa pravnom tekovinom EU u oblastima oporezivanja, u izvještajnom periodu su donijeti sljedeći poreski propisi:

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrijednost⁷ ("Službeni list Crne Gore", br. 049/22 od 06.05.2022), kojim se predviđa dodatno usklađivanje sa Direktivom Savjeta EU 2006/112 o zajedničkom sistemu PDV i propisuje poresko oslobođenje pri uvozu prirodnog gasa, električne energije ili energije za grijanje ili hlađenje preko prenosne, transportne ili distributivne mreža ili bilo koje mreže priključene na takav sistem kao i uvoz prirodnog gasa koji se puni iz nekog plovila za prevoz prirodnog gasa u sistem za prirodni gas ili u mrežu proizvodnih gasovoda. U cilju daljeg usklađivanja Zakona sa predmetnom direktivom navedenim zakonom se

---

⁷ <https://www.gov.me/dokumenta/5fbceb0d-3166-4c38-ab30-c748715727da>

uvodi poseban postupak oporezivanje prometa investicionog zlata. Ovim zakonom se predviđa i uvođenje novog zakonskog rješenje kojim se na drugačiji način uređuje oporezivanje poreskih obveznika (strano pravno i fizičko lice) koji nemaju sjedište ili stalnu poslovnu jedinicu, prebivalište ili boravište u Crnu Goru i obavljaju isključivo povremeni međunarodni drumski prevoz putnika u Crnoj Gori, odnosno na dio usluge prevoza putnika koji se obavlja u Crnoj Gori.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica⁸ ("Službeni list Crne Gore", br. 146/21 od 31.12.2021) kojim se predviđa unaprijeđenje postojećih zakonskih rješenja u cilju širenja poreskog potencijala za naplatu prihoda, propisivanja novog izvora prihoda na koji će se porez plaćati po stopi od 15%, te kreiranja normativnog ambijenta za privlačenje digitalnih nomada.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje⁹ ("Službeni list Crne Gore", br. 145/21 od 31.12.2021), kojim se predviđa unaprijeđenje postojećih zakonskih rješenja koja će za rezultat imati pravedniji povraćaj više plaćenog doprinosa, širenje osnovice za obračun i plaćanje doprinosa, kao i kreiranje normativnog ambijenta za privlačenje digitalnih nomada.

Vlada je 22. decembra 2022. godine, utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o duvanu¹⁰ kojim se pored ostalog predlažu mjere zabrane za stavljanje u promet rezanog ili neobrađenog duvana, proizvodnje i obrade duvana za oralnu upotrebu, reklamiranje duvanskih proizvoda putem interneta, kupovine duvanskih proizvoda koji se u trenutku naručivanja nalaze u maloprodajnom objektu van Crne Gore, zatim kupovine i prodaje duvanskih proizvoda putem interneta-distanciona prodaja kao i za prodaju van poslovnih prostorija. Pored navedenog, predloženim zakonom se propisuje i unaprijeđenje postojećih rješenja u vezi obavljanja djelatnosti proizvodnje, obrade i prometa duvanskih proizvoda u slobodnim zonama i slobodnim skladištima.

Pravilnik o kamatnoj stopi za koju se smatra da je u skladu sa principom "van dohvata ruke" za 2023. godinu ("Službeni list CG", br. 142/22), kojim se propisuje kamatna stopa koja se, u skladu sa principom "van dohvata ruke", za 2023. godinu, obračunava na pozajmice, zajmove, kredite i druge finansijske instrumente između povezanih lica.

Uputstvom o bližem načinu utvrđivanju transfernih cijena transakcija ("Službeni list CG", br.121/22), se propisuje primjena pravila o transfernim cijenama, koja se zasnivaju na smjernicama Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD).

Uputstvom o bližem načinu izvještavanja o podacima koje finansijska institucija u vezi stanja računa, izvršenih transakcija i ostvarenih prihoda rezidenata druge države dostavlja organu

---

⁸ <https://www.gov.me/dokumenta/51c9df8b-bd37-41ae-bfa8-a5393e4a8af8>

⁹ <https://www.gov.me/dokumenta/55740fbf-041e-48b7-9bdc-32bd30ad166b>

¹⁰ <https://www.gov.me/dokumenta/dd2790a2-75fd-4318-8d4b-8b3127d87907>

uprave nadležnom za poslove poreza ("Službeni list CG", br.110/22), se propisuje bliži način izvještavanja finansijskih institucija o računima koje posjeduje ili kontroliše rezident, države članice Evropske unije ili druge države, odnosno teritorije države, za potrebe oporezivanja, o izvršenim transakcijama sa tih računa i ostvarenim prihodima tih lica po osnovu određenih vrsta dohotka i kapitala, koje finansijska institucija dostavlja poreskom organu.

Pravilnik o izmjeni pravilnika o obliku i sadržini poreske prijave za utvrđivanje poreza na dobit pravnih lica ("Službeni list CG", br. 115/22), kojim je izmijenjen i prilagođen Obrazac PD za podsticajne mjere koje proizilaze iz Zakona o podsticajnim mjerama za razvoj istraživanja i inovacija ("Službeni list CG", br.82/20).

U okviru projekta „Reforma poreske administracije" (RARP), finasiran kreditom Svjetske banke, a koji podrazumijeva uvođenje IRMS (Integrisanog informacionog sistema) kao i modernizaciju poslovnih procesa u skladu sa važećim trendovima digitalizacije usluga poreskim obveznicima. Projekat podrazumijeva ulaganje od 18.8 miliona eura (osnovno finansiranje od 14 miliona eura i 4.8 miliona eura dodatnog finansiranja). Obzirom na evidentno veliko kašnjenje na projektu i nemogućnost da se završi marta 2023. godine, u toku je proces restrukturiranja projekta, odnosno produženja na 30 mjeseci. Uslov za rekonstrukciju je raspisivanje tendera za IRMS, što je i urađeno. U 2022. godini realizovane su sljedeće aktivnosti:

- **DWH – Data warehouse (skladištenje podataka).** Odabrana firma za realizaciju projekta "Platforme za analitiku podataka – DWH/BI" (SAGA DOO). Potpisano je pismo prihvatanja, nakon čega je dostavljena garancija za dobro izvršenje posla i potpisan je ugovor za realizaciju. Shodno tome, izabran je menadžer projekta, nakon čega je formiran radni tim za realizaciju Akcionog plana koji je završen i usvojen. Završene su predviđene aktivnosti na fazama 0, 1 i 2. Otpočela je realizacija aktivnosti u okviru Faze 3. Projektni zadatak (TOR) za hardver za DWH je odobren of strane implementacionog odbora, nakon čega se očekuje i početak procesa odabira. Zaključen je ugovor u vrijednost ugovora je 1.759.000 eura, dok rok za realizaciju DWH/BI projekta je avgust 2023. godine. Bitno je istaći da do sada je uplaćno 791,550 eura.
- **FRD document (Dokument funkcionalnih zahtjeva).** Tenderska dokumentacija za nabavku IRMS Sistema je završena i usvojena po procedurama za usvajanje dokumenata. Tender za nabavku IRMS sistema je objavljen i predviđeni rok za prikupljanje ponuda je bio 30. decembar 2022. godine. Bitno je naglasiti da je formirana i komisija za izbor konsultantske firme za implementaciju softverskog rešenja.
- **Usluge poreskim obveznicima.** U toku marta, 2022. godine održano je dva sastanka sa predstvanicima Sektora za usluge i registraciju vezano za popunjavanje upitnika, kao i satanic sa IPSOS vezano za ativnosti koje se realizuju. Dogovoren je plan prezentacija rezultata upitnika o mjerenju zadovoljstva za menadžment i za poreske obveznike, kao i za područne

jedinice. Dodatno, tokom juna, 2022. godine održane su prezentacije rezultata nakon čega je sačinjen izvještaj, a isti je dostavljen menadžmentu.

- **Čišćenje podataka.** Čišćenje podataka je aktivnost koja se kontinuirano realizuje. Imajući u vidu da je UPC u narednom periodu neophodna drugačija vrsta pomoći, a nakon vremenskog isteka ugovora sa angažovanom konsultantskom firmom u novembru 2021. godine, pripremljen je projektni zadatak i angažovan je individualni konsultant, koji nastavlja sa timom proces čišćenja. Održano je niz sastanaka sa predstavnicima Svjetske banke u cilju ispunjavanja uslova za rekonstrukciju RARP projekta, obzirom da je njegov završetak predviđen u martu, 2023. godine. U cilju postizanja dogovora za produženje projekta na 28 mjeseci, definisale su se aktivnosti koje treba da se sprovedu u narednom periodu.
- **GLOBALNI FORUM.** Imajući u obzir da u septembru 2020. godine započeo proces procjene ispunjavanja uslova UPC kako bi se omogućila implementacija automatske razmjene informacija do septembra 2023. godine, tokom 2022. godine održan je niz online sastanaka sa predstavnicima Globalnog foruma, Ministarstva finansija i UPC-a. Kao ishod navedenih sastanaka dogovoreno je da se Misija održi u drugom kvartalu 2023. godine, uz odgovaranje na upitnik o statusu razmjene informacija na zahtjev EAOI za samoprocjenu, kao i fazu podnošenja za procjenu spremnosti države za automatsku razmjenu informacija.

Nastavljen je rad sa grupom konsultanata Globalnog foruma - OECD vezano za samoprocjenu. Započete su aktivnosti na pojašnjenju trenutnog stanja za oblasti koje se tiču povjerljivosti i zaštite podataka (sa IT aspekta i zakonodavnog), kao i na otklanjanju nejasnoća vezanih za zakonsku regulativu kod razmjene i dostupnosti informacija koje se razmjenjuju. U izvještajnom periodu, održani su on-line sastanci sa predstavnicima firmi (TWC) i REGNOLOGY u cilju dostavljanja ponude za tender za nabavku softverskog rješenja za razmjenu informacija za FATCA sporazum i razmjenu informacija po OECD modelu. Predstavnici navedenih firmi su dostavili tendersku ponudu, a ista će biti upućena na mišljenje Ministarstvu finansija.

- **Višekorisićka IPA.** Nastavljena je podrška kroz projekat tehničke pomoći sredstvima Višekorisićke IPA-e koju pružaju eksperti MMF-a, na osnovu TADAT procjene odrađene na kraju 2015. godine. Održani su redovni on-line sastanci sa koordinatorom MMF-a vezan za nastavak pomoći (kratkoroćne tokom 2022. godine i dugorićne za period 2023-2026. godina). Kratkoroćna pomoć u 2022. godini obuhvata sljedeće oblasti: upravljanje poreskim dugom, ljudski resursi, kao i analiza rizika. Godišnja misija Međunarodnog monetarnog fonda Crnoj Gori održana je od 10. septembra do 10. novembra 2022. godine, nakon čega su dostavili Izvještaj sa preporukama. Takođe, organizovane su dvije radionice u trajanju po 15 dana sa MMF konsultantom na temu PDV povraćaj i procedure kod postupka centralizacije poreske kontrole.
- **E-fiskalizacija.** Projekat elektronske fiskalizacije koji je započeo sa realizacijom 08. jula 2020. godine s rokom za potpunu primjenu od jedne godine. Projekat ima za cilj stvaranje preduslova za još efikasnije suzbijanje sive ekonomije, imajući u vidu znaćaj urednog plaćanja

poreza za obezbjeđenje državnog budžeta i finansiranje svih potreba u društvu, ali i sankcionisanja nelojalne konkurencije za opstanak urednih obveznika na crnogorskom tržištu. Zakon o fiskalizaciji u prometu proizvoda i usluga ("Sl. list CG", br. 46/2019 i 73/2019) počeo je da važi 01. januara 2021. godine, kada je sistem elektronske fiskalizacije pušten u produkciju. Primjena sistema on - line fiskalizacije u realnom vremenu, počela je od 01. juna 2021. godine, za sve obveznike u skladu sa Zakonom. Bitno je naglasiti da su završene sve predviđene faze projekta.

U okviru oblasti Uprave prihoda i carina (UPC) je u periodu od 01. januara do 31. decembra 2022.godine, ostvarena je bruto naplata prihoda u iznosu od 2.124,8 miliona eura, što je za 162 miliona eura (ili 8%) više u odnosu na isti period prethodne godine, a za 128 miliona € (ili 6%) više u odnosu na 2019. godinu. Ostvarena naplata je iznad plana prihoda po rebalansu za navedeni period za 155 milion € (ili 8%).

Skupština je 30. jula 2022. godine donijela novi Carinski zakon ("Sl. list CG", broj 86/22), čija primjena će početi 11. februar 2023. godine. Novim Carinskim zakonom postignut je izuzetno visok nivo usaglašenosti sa Carinskim zakonom EU i njegovom primjenom će biti unaprijeđena komunikacija između carinskog organa i privrednih subjekata, koja će se obavljati elektronskim putem, što će doprinijeti većoj pravnoj sigurnosti, pojednostavljenju, modernizaciji i racionalizaciji carinskih procedura u skladu sa savremenim potrebama.

Radi obezbjeđivanja pune primjene Carinskog zakona, pripremljen je Predlog uredbe o carinskim postupcima i carinskim formalnostima. Ovom uredbom se detaljnije uređuju odredbe Carinskog zakona i ona će biti u najvećoj mjeri usaglašena sa odredbama Delegirane regulative br. 2015/2446 i Implementacione regulative br. 2015/2447.

Vlada Crne Gore je 15. decembra 2022. godine usvojila Uredbu o carinskoj tarifi za 2023. godinu, kojom je usklađena nacionalna nomenklatura carinske tarife sa Kombinovanom nomenklaturom Evropske unije za 2023. godinu (Regulativa Komisije br. 2022/1998). je 29. decembar 2021. godine utvrdila Predlog Carinskog zakona. Predlog je proslijeđen Skupštini na usvajanje.

Ministarstvo finansija je, 03. juna 2022. godine, donijelo Pravilnik o dopuni Pravilnika o posebnim mjerama carinskog nadzora i carinskom postupku za robe koje se koriste za snabdijevanje prevoznih sredstava u međunarodnom saobraćaju ("Službeni list CG", broj 59/22), kojim su plovni objekti koji se koriste za privatne svrhe (rekreacija, razonoda), uključujući i jahte za rekreaciju, izuzeti iz postupka snabdijevanja gorivom iz posebnih skladišta/spremišta koja se nalaze u pristaništu, odnosno luci iz koje plovni objekat isplovjava, bez plaćanja uvoznih dažbina (akcize i pdv). Pravilnikom je propisano da upotreba plovnih objekata za privatne svrhe podrazumijeva korišćenje plovnih objekata i plovila od strane njihovih vlasnika ili po osnovu zakupa, za rekreaciju, odnosno prevoz putnika i robe bez naknade. Osnovni razlozi za izmjenu pravilnika su usaglašavanje sa relevantnim propisima i praksom država članica EU i prikupljanje dodatnih prihoda po osnovu akcize i PDV-a na promet goriva.

Ministarstvo finansija je 06. jula 2022. godine donijelo Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o obliku, sadržaju i načinu podnošenja carinske deklaracije i drugih obrazaca koji se upotrebljavaju u carinskom postupku ("Sl. list CG", br. 76/22).

Projekat „Podrška Upravi carina" je okončan 10. decembra 2022. godine i u toku je izrada završnih izvještaja i testiranje isporučenih aplikacija. Testiranje CT Mode 1, pre CT Mode 2 i CT Mode 2 je uspješno završeno i u toku je CT Mode 3. Pilot primjena NCTS na nacionalnom nivou je otpočela 16. maja 2022. godine uključivajući postepeno sve carinske ispostave i privredne subjekte. Instrukcije za nacionalnu primjenu NCTS-a i primjenu novih propisa su izrađene i iste će se ažurirati u skladu sa Uredbom o carinskim postupcima i carinskim formalnostima, nakon njenog objavljivanja. Obuke za carinske službenike, privredu uključujući i banke su realizovane tokom trajanja projekta. Nastavljena je komunikacija sa DG TAXUD-om u pogledu usaglašenosti novih carinskih propisa sa CTC i SAD konvencijama. Zakazan je sastanak 16. januara 2023. godine radi dogovora o daljim koracima u cilju ispunjavanja uslova od strane Crne Gore za pristupanje pomenutim konvencijama.

Twining light projekat iz sredstava EUIF „Pripreme za nadogradnju Integrisane carinske tarife Crne Gore (TARICG) ka posljednjoj verziji EU TARIC i povezanih (ITMS) podsistema“, započet je krajem februara 2022. godine. Posljednji sastanak Upravnog odbora u okviru projekta je održan 18. oktobra 2022. godine, dok je 20. oktobra 2022. godine organizovana završna konferencija čime je projekat okončan. Uspješno su realizovane sve aktivnosti u projektu. Projekat je predstavljao dalji korak za pripremu implementacije Projekta implementacije posljednje verzije Sistema Upravljanja integrisanom tarifom EU (ITMS) iz sredstva IPA III.

UPC je u 2022. godini nastavila sa realizacijom aktivnosti u okviru Projekta "Implementacija sistema carinskih odluka (CDS) na nacionalnom nivou" koji je finansiran koristeći sredstva iz Instrumenta za evropsku integraciju (EUIF). Projekat je započeo 08. decembra 2021. godine i trajaće 26 mjeseci, sa finalizacijom 08. februara 2024. godine.

Takođe, UPC je 30. novembra 2022. godine započela aktivnosti na realizaciji Projekta „Podrška Upravi prihoda i carina Crne Gore na unaprijeđenju Carinskog informacionog sistema (CIS)“, iz sredstava IPA II 2018. godine. Projekat ima za cilj obezbjeđivanje servisno orjentisane Uprave primjenom funkcionalnosti za podršku elektronskom podnošenju deklaracija i pratećih dokumenata, kreiranjem aplikacije za čuvanje pomenutih dokumenata i nadogradnjom funkcionalnosti u Registru upravljanja rizicima (RUR) i aplikacijama baze podataka. Kick off sastanak je realizovan 06. decembra 2022. godine i u toku su aktivnosti u okviru projekta. Projekat će trajati 26 mjeseci.

U cilju praćenja efikasnosti primjene mjera i aktivnosti u oblasti trgovinskih olakšica, kao i identifikovanja potencijalnih prepreka trgovini, Uprava prihoda i carina je u novembru 2021. godine, uz tehničku pomoć Međunarodne finansijske korporacije (IFC), započela pripremu druge Studije puštanja robe. Rezultati mjerenja predstavljeni su u Studiji puštanja robe, koja je

objavljena 28. juna 2022. godine, na sajtu Uprave prihoda i carina na crnogorskom i engleskom jeziku.

UPC je u 2022.godine nastavila sa implementacijom pojednostavljenih postupaka i tokom iste je izdato 5 odobrenja za pojednostavljeni postupak na osnovu knjigovodstvenog upisa, 2 odobrenja za ovlaštenog primaoca i 12 odobrenja za pojednostavljeni postupak na osnovu trgovačke isprave, odnosno fakture.

Dodatno, kada je u pitanju realizacija aktivnosti iz Strategije trgovinskih olakšica 2018-2022¹¹, Ministarstvo finansija 29. marta 2022. godine formiralo Koordinaciono tijelo za izradu Mape puta za uspostavljanje jedinstvenog šaltera u prekograničnoj trgovini (single window). Mapa puta je pripremni dokument kojim su predviđene ključne odluke koje donose zainteresovane strane u vezi sa tim šta će jedinstveni šalter podrazumijevati i kako će funkcionisati. Tehničku pomoć u pripremi ovog dokumenta pruža Međunarodna finansijska korporacija (IFC), a finalizacija dokumenta se očekuje u januaru 2023. godine. Takođe, u toku su pregovori sa Međunarodnom bankom za obnovu i razvoj (IBRD) za zaključenje kreditnog aranžmana¹² za potrebe realizacije "Projekta olakšavanja trgovine i saobraćaja na Zapadnom Balkanu", koji će u narednom petogodišnjem periodu sprovoditi Ministarstvo kapitalnih investicija. Navedeni projekat će obuhvatiti projektovanje, izradu i implementaciju rješenja nacionalnog jedinstvenog šaltera za prekograničnu trgovinu ("Single Window"), koji će doprinijeti proširenju automatske obrade i elektronske razmjene podataka, a koja podrazumijeva razvoj i umrežavanje informacionih sistema organa nadležnih za prekogranični promet robe, čime će se smanjiti vrijeme i troškovi zadržavanja robe na granici.

U cilju povećala transparentnosti i smanjenja vremena i troškova sprovođenja carinskih procedura, a njihovom digitalizacijom i pojednostavljivanjem unaprijedila naplata prihoda, Uprava prihoda i carina Crne Gore je nastavila sa aktivnostima u okviru GIZ projekta "Podrška digitalizaciji trgovinskih procedura – uspostavljanje elektronskog sistema obrade podataka prije prispjeća robe za pošiljke u poštanskom i pomorskom saobraćaju". Nakon prve faze projekta tokom koje su vršene analize polaznog stanja u zakonodavstvu, operativnih kapaciteta UPC za primjenu ovog sistema, izrađeni su i usvojeni akcioni planovi kojima su predviđene aktivnosti u projektu, kao i rokovi za njihovo sprovođenje. Aktivnosti u projektu se sprovode dobrom dinamikom. U saradnji sa GIZ-om realizuje se i Projekat "Podrška regionalnoj ekonomskoj integraciji" čiji je cilj unaprijeđenje Dodatnog protokola 5, uz učešće privatnog sektora i promociju benefita koje donosi protokol, biće podržan kroz tri reformske mjere Uzajamno priznavanje AEO programa; Uzajamno priznavanje graničnih procedura i dokumentacije i integrisano upravljanje

---

¹¹ Strategije trgovinskih olakšica 2018-2022: <https://www.gov.me/dokumenta/3382d499-2573-449b-8c16-eb47ad4f0eaf>

¹² Kreditnim aranžmanom, definisan je rok otplate od 18 godina koji uključuju 4,5 godine grejs perioda, dok je kamatna stopa na zajam jednaka 6-mjesečnom EURIBOR-u uvećanom za varijabilnu kamatnu maržu.

rizikom. U toku 2022. godine realizovano je više aktivnosti koje su se odnosile na promociju AEO koncepta u Crnoj Gori kao i validaciju AEO programa u CEFTA državama.

Memorandum o razumijevanju o elektronskoj razmjeni podataka između Uprave prihoda i carina Crne Gore i Agencije za akcize carine i igre na sreću Republike Italije zaključen je 09. septembar 2022. godine Elektronska razmjena podataka vršiće se putem SEED sistema i to u Fazi 1 UPC dostavlja podatke Agenciji Italije (razmjena informacija u pomorskom saobraćaju). Takođe, 09. decembra 2022. godine zaključen je i Memorandum o razumijevanju o elektronskoj razmjeni podataka između Uprave prihoda i carina Crne Gore i Uprave carina Hrvatske. Očekuje se njegova primjena, nakon uspostavljanja sistema SEED u Upravi carina Hrvatske.

U okviru projekta „Podrška Upravi carina“- NCTS faza 5, izvršena je obuka carinskih službenika za primjenu NCTSa faza 5.

II-2.2 JAVNE NABAVKE

Ministarstvo finansija – Direktorat za politiku javnih nabavki u kontinuitetu ulaže u administrativne kapacitete obuke. U izvještajnom periodu organizovane su obuke kako za zakonodavni okvir, tako i za korišćenje elektronskog Sistema javnih nabavki. Dodatno, sprovedene su i tematske obuke na konkretne teme vezane za primjenu zakonskih rješenja. U okviru redovnih obuka ukupno je obučeno preko 300 zainteresovanih lica, uključujući i određeni broj ponuđača. Što se tiče specijalizovanih obuka, u saradnji sa ekspertima SIGMA-e, u maju i junu 2022. godine. Održane su obuke na teme “Upravljanje i izvršenje ugovora o javnoj nabavci” i “Istraživanje tržišta i ekonomski najpovoljnija ponuda”. Na pomenutim obukama dodatno je obučeno preko 15 trenera iz ove oblasti.

U toku 2022. godine izrađen je Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama¹³, a istovremeno se radilo na usklađivanju prateće podzakonske regulative. U sklopu tih aktivnosti, a radi lakše primjene novih zakonskih rješenja, ažurirano je Uputstvo za korišćenje elektronskog sistema javnih nabavki¹⁴.

Obezbijeden je značajno veći stepen transparentnosti kroz uspješnu primjenu novog elektronskog sistema javnih nabavki. Ovaj sistem predstavlja jedan od najznačajnijih koraka u dijelu kreiranja elektronske uprave, kao i uz primjenu novog zakonskog rješenja potpuno novi koncept javnih nabavki u Crnoj Gori. Ove činjenice najbolje se oslikavaju kroz svakodnevni rast u broju registrovanih ponuđača u sistemu e-nabavki. U 2022. godini taj broj iznosi 4202, od kojih je

---

¹³Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama s Izvještajem sa javne rasprave: <https://www.gov.me/dokumenta/1f7404f9-e328-421f-8317-922500981ed1>

¹⁴ Uputstvo za korišćenje elektronskog sistema javnih nabavki: <https://ujn.gov.me/uputstva-cejn/>

aktivno 3086. Navedenim možemo zaključiti da zacrtana vrijednost ovog indikatora je time ispunjena.

U okviru obuka korisnika za sistem e-nabavki koje Direktorat za politiku javnih nabavki kontinuirano sprovodi, obučeno je 54 predstavnika ponuđača, stoga je stepen realizacije ove aktivnosti prikazan kao djelimičan. Napominjemo da administratori sistema iz Direktorata za politiku javnih nabavki na dnevnoj osnovi pružaju podršku i instrukcije velikom broju ponuđača, te na taj način rješavaju tekuća sporna pitanja u vezi funkcionisanja sistema.

Krajem januara 2023. godine potpisan je ugovor sa najpovoljnijim ponuđačem čiji je predmet nabavka usluga održavanja i unaprijeđenja funkcionalnosti elektronskog sistema javnih nabavki. Shodno navedenom, dinamika realizacije daljeg razvoja funkcionalnosti sistema e-nabavki je u toku.

U cilju uspostavljenja interoperabilnosti sistema e-nabavki sa pripadajućim IT sistemima i registrima u Crnoj Gori, započete su aktivnosti još u prvoj polovini 2022. godine, međutim, iz razloga izazvanih sajber napadima na Vladin informacijski sistem, realizacija je odložena za tekuću i narednu godinu. Napominjemo da su u I kvartalu 2023. godine intenzivirane aktivnosti sa predstavnicima Ministarstva pravde i Uprave prihoda i carina kako bi se ova aktivnost koja je prepoznata kao prioritetna, privela kraju.

U okviru aktivnosti Poboljšanje sistema monitoringa razvojem analitičkog okvira za mjerenje ekonomičnosti sistema e-nabavki se kontinuirano realizuje. Za izvještajni period konstatovan je veći broj analitičkih izvještaja koji se mogu dobiti iz e-sistema (19), što predstavlja povećanje u odnosu na prethodnu godinu. Potrebe za kreiranjem novih vrsta izvještaja zavisice od indikatora vezanih za praćenje uspješnosti sistema javnih nabavki, a koje Direktorat za politiku javnih nabavki prati i uključuje u svoje izvještaje o javnim nabavkama – godišnje i polugodišnje, kao i izvještavanje prema međunarodnim institucijama i partnerima.

U predstojećem periodu fokus Direktorata će u biti sljedeće aktivnosti: Sprovođenje obuka na temu novog zakonskog okvira, korišćenje e-sistema nabavki kao i specijalizovanih tematskih obuka; Dalji razvoj funkcionalnosti e-sistema javnih nabavki uključujući povezivanje sa ostalim relevantnim elektronskim platformama, uvođenje nekih novih rješenja, i tako dalje; i Kontinuirana implementacija Akcionog plana za 2023. godinu Strategije za unaprijeđenje politike javnih nabavki i JPP u Crnoj Gori za period 2021-2025. godine.

U vezi sa izgradnjom kapaciteta Komisije za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki (obuka, sistem upravljanja predmetima) planirano je da tokom 2023. godine održi Regionalna konferencija „Pravna zaštita učesnika u postupcima javnih nabavki“, sa ciljem razmjene stručnih mišljenja i profesionalnih iskustava radi unaprijeđenja rada u oblasti zaštite prava učesnika u postupcima javnih nabavki. Glavni učesnici-predstavnici državnih organa koji se bave zaštitom prava u postupcima javnih nabavki iz zemalja regiona i predstavnici SIGME ili EK. Obzirom da je u

toku procedura izbora predsjednika i članova Komisije za zaštitu prava, organizacija navedene Konferencije se planira u drugoj polovini tekuće 2023. godini.

U odnosu na indikator „Stvarno vrijeme obrade prigovora u javnim nabavkama”, stvarno vrijeme obrade prigovora u 2022. godini iznosilo je 28 dana. Razlog što je ovaj indikator veći u odnosu na planirani je taj što je, Komisija za zaštitu prava u toku 2022. godini radila u nepotpunom sastavu.

Naime, sastav Komisije za zaštitu prava se mijenjao tako da je Vlada Crne Gore na sjednici održanoj 24. februara 2022. godine donijela Rješenje o imenovanju člana Komisije za zaštitu prava, kojim je izvršila reizbor jednog člana kojem je istekao prethodni petogodišnji mandat, zatim na istoj sjednici donijela Rješenje o imenovanju jedne članice Komisije za zaštitu prava, kojim imenovanjem je popunjeno jedno upražnjeno mjesto člana Komisije, a koje je nepopunjeno od dana 23. septembra 2021. godine kada je Vlada Crne Gore utvrdila prestanak mandata jednoj članici Komisije za zaštitu prava, na lični zahtjev, zbog sticanja uslova za odlazak u starosnu penziju. Takođe, Vlada Crne Gore je na istoj sjednici održanoj 24. februara 2022. godine, donijela Rješenje o prestanku mandata jednog člana Komisije za zaštitu prava zbog isteka vremena na koje je imenovan, te je Komisija za zaštitu prava radila u sastavu od pet članova. Međutim, dana 28. aprila 2022. godine, Vlada Crne Gore donijela je Rješenje o imenovanju jednog člana Komisije, kojim imenovanjem je popunjeno jedno upražnjeno mjesto člana Komisije, a koje je nepopunjeno od 24. februara 2022. godine. Nadalje, Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj dana 30.11.2022. godine donijela Rješenje o imenovanju dva člana Komisije za zaštitu prava, kojim je izvršila reizbor dva člana kojima je istekao prethodni petogodišnji mandat, a ista je na sjednici održanoj dana 22. decembra 2022. godine, donijela Rješenje o prestanku mandata jednog člana Komisije za zaštitu prava na lični zahtjev, te je Komisija za zaštitu prava radila u sastavu od pet članova. Pored navedenog, jedan član Komisije za zaštitu prava, od dana 23. jula 2021. godine, obavlja i poslove zamjenika predsjednika Komisije, jer je Vlada Crne Gore na sjednici održanoj dana 22. jula 2021. godine utvrdila dotadašnjem predsjedniku Komisije za zaštitu prava, prestanak mandata zbog isteka vremena na koje je imenovan.

Indikator, „Udio žalbi na javne nabavke koje su osporene sudovima”, u odnosu na ukupan broj donijetih odluka Komisije u 2022. godini (184 odluke), Upravnom sudu Crne Gore je podnijeto 30 tužbi, što iznosi 16,30 %. Izmjenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama (“Sl. list CG”, broj 3/23 i 11/23), u značajnoj mjeri su poboljšana prethodna zakonska rješenja i otklonjene određene nedoumice i nejasnoće u primjeni Zakona o javnim nabavkama iz 2019. godine. (“Sl. list CG”, broj 74/19), te se stoga očekuje da ovaj indikator u narednom periodu bude procentualno manji.

II-2.3 REFORMA DRŽAVNE POMOĆI

U Ministarstvu finansija je u avgustu 2022. godine formirana Direkcija za koordinaciju, izvještavanje i državnu pomoć koja vrši poslove koji se odnose na koordinaciju izrade strateških dokumenata, akcionih planova, analiza, informacija, praćenje i izvještavanje Vlade Crne Gore o realizaciji aktivnosti, kao i pripremu zakonskih i podzakonskih akata iz oblasti državne pomoći, s obzirom da Ministarstvo finansija ima normativne nadležnosti u odnosu na oblast državne pomoći. Agencija za zaštitu konkurencije (AZZK), u okviru koje je obrazovan Sektor za kontrolu državne pomoći, implementa zakonski okvir o državnoj pomoći. Odluke o državnoj pomoći donosi Savjet AZZK-a koga imenuje Vlada Crne Gore. Na donešene odluke o državnoj pomoći može se izjaviti tužba Upravnom sudu Crne Gore.

Sa stupanjem Zakona o kontroli državne pomoći i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti konkurencije iz 2018. godine, poslovi kontrole državne pomoći su prešli u nadležnost AZZK i dat je osnovu za otvaranje poglavlja 8 - Konkurencija. U kontinuitetu se usvajanju podzakonski akti za implementaciju Zakona o kontroli državne pomoći. Prema Izvještaju o napretku EU za 2020. i 2021. godinu, pravni okvir je u velikoj mjeri usklađen sa pravnom tekovinom EU i SSP-om, kao i sa članovima 107. i 108. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (TFEU).

Implementacija zakonske regulative se nastavlja kroz praćenje propisa iz ove oblasti i njihovo direktno inkorporiranje u pravni sistem Crne Gore, time što listu pravila sa prevodima relevantnih akta EU iz oblasti državne pomoći, Ministarstvo finansija objavljuje u „Službenom listu Crne Gore“, pa se ne zaostaje ni sa tog aspekta. Sa stanovišta implementacije propisa o kontroli državne pomoći, povećava se broj odluka koje donosi Savjet AZZK, kao i broj slučajeva naknadne kontrole, pokrenutih po službenoj dužnosti. Takođe, već uspostavljeni registri pomoći za COVID-19, opšti registar državne pomoći i de minimis pomoći su objedinjeni, nakon što je u 2022. godini uspostavljen i registar povraćaja državne pomoći. U septembru i oktobru 2022. godine su u sklopu projekta „Unaprijeđenje i jačanje institucionalnog uređenja i pravnog okvira u oblasti javnih nabavki i državne pomoći“¹⁵ organizovane serije obuka davaocima državne pomoći na temu Državna pomoć: pojam, vrste, instrumenti, praćenje i izvještavanje, koje je pohađalo preko 140 zaposlenih u organima lokalnih samouprava. Potrebno je nastaviti sa kontinuiranim i višednevnim obukama na podizanju svijesti zainteresovanih strana (davaoca i korisnika na centralnom i lokalnom nivou) o pravilima državne pomoći u cilju jačanja administrativnih kapaciteta AZZK.

Uslovi za zatvaranje pregovaračkog potpoglavlja EU o državnoj pomoći odnose se na završetak harmonizacije nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU; izgradnju adekvatnih administrativnih i pravosudnih kapaciteta u oblasti kontrole državne pomoći; dokazivanje

---

¹⁵ Improvement and Strengthening of Institutional Set-up and Legal Framework in the Area of Public Procurement and State Aid

zadovoljavajuće evidencije o kontroli državne pomoći; ocjenjivanje usklađenosti državne pomoći sa odredbama Zakona o kontroli državne pomoći; i povraćaj neusklađene državne pomoći.

Glavni nedostatak koji se u ranijem periodu odnosio na slučajeve neusklađene državne pomoći, u najvećoj mjeri je prevaziđen u 2022. godini, time što je AZZK u 3 slučaja donijela rješenja o povraćaju neusklađene državne pomoći, te će u daljem periodu nastaviti sa sprovođenjem postojećih i otvaranjem novih postupaka naknadne kontrole državne pomoći.

Kako je usklađivanje zakonodavstva uglavnom završeno, fokus će biti na implementaciji, posebno na potrebi za izgradnjom kapaciteta za primjenu propisa u ovoj oblasti, što nije samo u obavezi kontrolnog organa, već i ostalih relevantnih subjekata u ovom procesu: davalaca državne pomoći, korisnika državne pomoći, sudija i tužilaca. Potrebna je kontinuirana obuka osoblja zbog dinamičnosti ove oblasti, kao i nastavak podizanja svijesti o državnoj pomoći, u prvom redu kod davalaca državne pomoći, a potom i kod organa pravosuđa, korisnika državne pomoći, te u krajnjem i šire akademske i laičke javnosti. Takođe, potreba je informatička podrška u oblasti praćenja i izvještavanja o državnoj pomoći, zatim pojačano praćenje usklađenosti u oblasti državne pomoći, uključujući i poštovanje uslova za kumulaciju pomoći; primjenu pravila državne pomoći u velikim projektima koji se preduzimaju u saradnji sa trećim zemljama; i procjenu koncesionih akata.

II-2.4 SISTEM OBRAČUNA ZARADA

Nakon instalacije serverske opreme i postupka intenzivnih obuka krajnjih korisnika u uslovima restriktivnih mjera uvedenih usljed korona krize tokom 2021. godine, te opsežnih priprema i probnih/paralelnih obračuna u februaru 2022. godine je otpočeto sa operativnom upotrebom sistema za Centralizovani obračun zarada (COZ) i postupak stvarnog obračuna zarada upotrebom nove aplikacije. Imajući u vidu da je krajem decembra mjeseca 2022. godine Skupština Crne Gore usvojila set zakona koji su uveli izmjene u načinu obračuna zarada, donešena je odluka da se u januaru 2022. godine, obračun obavi kroz stari sistem kako bi se spriječile moguće nepravilnosti usljed prelaska na novi sistem u uslovima izmjenjenog načina obračuna, te je operativan prelazak i početak određen za februar 2022. godine. Stvarni obračun upotrebom novog sistema je započeo sa 132 subjekta i oko 9800 zaposlenih. Tokom prvog polugođa 2022. godine izvršen je postupak obuke i uključivanja u sistem još dodatnih 13 subjekata uključujući UIKS, FOND PIO, Zavod za zapošljavanje CG i druge, čime je broj subjekata koji se obračunavaju dostigao 145 a broj zaposlenih koji su obuhvaćeni 11.000. Obavljene su i pripremne aktivnosti za uključivanje narednih sektora u sistem tokom drugog kvartala 2022. godine, kao što je sektor prosvjete i sektor zdravstva. Planirana dinamika aktivnosti na uključivanju novih subjekata u sistem je prekinuta sajber napadom koji se desio krajem agusta 2022. godine i činjenicom da je MJU kao preventivnu mjeru za sprječavanje daljih napada ograničio pristup organima izvan mreže državnih

organa. Iz ovog razloga postupak uključivanja novih subjekata je ograničen samo na one koji su u mreži državnih organa. Subjekti koji su izvan mreže državnih organa nemaju mogućnost pristupa Sistemu za centralizovani obračun zarada.

U prvom kvartalu 2023. godine nakon sprovedenog postupka javnih nabavki obezbijedena je podrška za prilagođavanje Sistema za COZ promjenama zakonske regulative u oblasti obračuna zarada i promjene organizacije Vlade, za pravovremeno otklanjanje nefukcionlanosti i bagova u aplikaciji, za uvođenje novih funkcionalnosti i izvještaja, kroz odgovarajuću tendersku proceduru i potpisivanje ugovora o održavanju i nadogradnji Sistema za centralizovani obračun zarada sa izabranom kompanijom koja je učestvovala u razvoju same aplikacije. Na ovaj način je obezbijedena održivost Sistema kao jedan od glavnih preduslova za dalje aktivnosti.

Obezbjeđivanjem ugovora o održavanju i nadgradnji stvorene su i neophodne pretpostavke za uvođenje i ostalih naknada u Sistem budući da je navedena aktivnost definisana kao ugovorna obaveza i u samom ugovoru o održavanju i nadgradnji Sistema.

Postupak uključivanja narednih subjekata u Sistem je u neposrednoj zavisnosti od omogućavanja "izlaska" Sistema za Centralizovani obračun zarada izvan vladine mreže državnih organa, prema otvorenom internetu. Ministarstva javne uprave (MJU) je onemogućio pristup otvorenom internetu od kraja avgusta 2022. godine i neposredno zavisi od odluke MJU u pogledu procjene bezbjednosnog rizika u cilju prevencije mogućih sajber napada. Ova okolnost neposredno utiče i na dinamiku daljih aktivnosti u budućem periodu.

STRATEŠKI CILJ 3: RAČUNOVODSTVO, PRAĆENJE I FINANSIJSKO IZVJEŠTAVANJE

II-3.1 PRELAZAK NA OBRAČUNSKO RAČUNOVODSTVO

Aktivnost koja se odnosi na prelazak na obračunsko računovodstvo, a koja je započeta u 2022. godini je obuka računovođa u javnom sektoru u skladu sa Pravilnikom o načinu sprovođenja obuke i polaganja ispita za sticanje sertifikata računovođe u javnom sektoru. U toku 2022. godine Ministarstvo finansija je donijelo Pravilnik o načinu sprovođenja obuke i polaganja ispita za sticanje sertifikata računovođe u javnom sektoru, objavljen u "Službenom listu CG", broj 20/22. Ministarstvo finansija je pripremio Program obuke za računovođe u javnom sektoru, formiralo Komisiju za polaganje ispita za sticanje sertifikata računovođe u javnom sektoru i u saradnji sa Upravom za ljudske resurse uspostavilo sve neophodne procedure za proces obuke i sertifikacije.

Javni poziv za pohađanje obuke i polaganje ispita za sticanje sertifikata računovođe u javnom sektoru objavljen je krajem jula 2022. godine, a obuka je trajala u periodu od septembra do kraja decembra 2022. godine.

II-3.2 UPRAVLJANJE (NEFINANSIJSKOM) DRŽAVNOM IMOVINOM I KATASTROM

S obzirom na to da je uspostavljanje sveobuhvatne, tačne i pouzdane evidencije nepokretne državne imovine osnov za racionalno upravljanje nepokretnostima u vlasništvu države tokom 2022. godine postignuti su odlični rezultati, čime se potvrđuje odlučnost da svi predodređeni ciljevi se realizuju u planiranom roku. Stoga, u cilju kompletiranja i unaprijeđenja dostupnih podataka, Uprava za katastar i državnu imovinu (koja nije imala potpunu evidenciju državne imovine nepokretnosti koje su u svojini države Crne Gore, a kojima raspolaže Vlada Crne Gore) je po prvi put izradila Registar nepokretnosti, shodno članu 46. i članu 47. Zakona o državnoj imovini¹⁶. Cjelokupna nepokretna imovina u državnoj svojini je popisana i običena (elaborirano i fotografisano). Registar nepokretnosti je od ključne važnosti jer na osnovu sakupljenih podataka Uprave za katastar i državne imovine omogućava se da generacijski propusti utvrde i ispravljaju, te se uređuju listovi nepokretnosti, reaguje se na ispravke konkretnih nepokretnosti, čuva se svojinsko pravo Države Crne Gore i dr.

U pogledu pokretne imovine, godišnje izvještaje dostavilo je 83. direktna budžetska korisnika, 83. indirektna budžetska korisnika, 15. lokalnih samouprava, 54. javne službe i 8 akcionarskih društava. Bitno je naglasiti da elektronska javna baza podataka nije uspostavljena kao što je bilo predviđeno Zakonom o državnoj imovini, već se vodi baza u vidu radne verzije u excel formatu.

Registar imovine svih potrošačkih jedinica na centralnom nivou sa procjenom na osnovu jedinstvene metode popisa državne imovine u katastru je kompletiran, te se za sada evidencija u realnom vremenu vodi u excel formatu. Baze podataka u pitanju će po nabavci specijalizovanog softvera biti migrirane u isti. Za realizaciju navedenih aktivnosti nijesu trošena dodatna sredstva. Za naredni period sprovođenja potrebno je usvojiti specijalizovani softver za vođenje registra imovine.

U cilju uspostavljenja kontrolne funkcije za procjenu kvaliteta snimljenih podataka se u kontinuitetu radi, iako ova aktivnosti još nije dospjela na realizaciju. Takođe, za realizaciju navedene aktivnosti nijesu trošena dodatna sredstva.

Nadogradnja relevantnih IT sistema u oblasti upravljanja državnom imovinom i katastrom i razvoj E- usluga: Kako u novoformiranoj Upravi za katastar i državnu imovinu ARS web aplikaciju nismo zatekli ni kao završenu ni kao postojeću, nastavili smo da vodimo i evidentiramo imovinu u excel tabelama za sve budžetske i vanbudžetske korisnike, kao i lokalne samouprave i javne službe. Po implementaciji novog specijalizovanog softvera, vodiće se računa da se funkcionalnosti istog u kontinuitetu unaprijeđuju i poboljšavaju.

---

¹⁶ Zakon o državnoj imovini, Sl. list Crne Gore 40/11:
<file:///C:/Users/virgijina.zadrimea/Downloads/Zakon+o+dr%C5%BEavnoj+imovini.pdf>

Nije došlo do izmjena zakonskog okvira za upravljanje državnom imovinom. Postojao je Radni tim za izradu Prijedloga Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini, ali konkretno rješenje je izostalo. Potrebno je unaprijediti zakonski okvir za upravljanje državnom imovinom, kako bi bilo uređeno jednokratno dostavljanje podataka u elektronskoj formi.

Unaprijeđenje katastarskog informacionog sistema

Dodatno, u okviru Podistema Upravljanje (nefinansijskom) državnom imovinom i katastrom, dio planiranih aktivnosti se odnosi i na Unaprijeđenje katastarskog informacionog sistema i poboljšanje kvaliteta podataka.

Razvoj katastarskog-informacionog sistema započeo je sredinom devedesetih godina prošlog vijeka i od tog perioda do danas rađeno je održavanje na godišnjem nivou, ali su bila faktički samo dva značajnija unaprijeđenja. Shodno tome, a imajući u vidu činjenicu veoma brzog razvoja tehnologije, kao jedan od prioriteta koje su u nadležnosti Uprave, prepoznata je potreba za unaprijeđenjem katastarskog informacionog sistema, kako u dijelu promjene platforme, modela podataka sa migracijom u cilju korišćenja novih tehnologija u održavanju i unaprijeđenju, tako i u dijelu poboljšanja kvaliteta podataka.

Tokom 2022. godine rađeno je na obezbjeđivanju svih relevantnih preduslova sa ciljem kvalitetnije i efikasnije implementacije planiranih projekata.

U izvještajnom periodu, a vezano za nadogradnju relevantnih IT sistema u oblasti upravljanja državnom imovinom i katastrom i razvoj e-usluga, sprovedene su sljedeće aktivnosti:

U cilju unaprijeđenja katastarskog informacionog sistema i poboljšanje kvaliteta podataka radi kontinuitetu. U izvještajnom periodu izvršena je analiza postojećeg stanja vezana za kvalitet podataka, zakonsku regulativu i unaprijeđenje razmjene podataka elektronskim putem i pripremljeni prijedlozi za dalje aktivnosti. U toku 2022. godine započete aktivnosti na izradi pravilnika o izradi i održavanju katastra nepokretnosti i internih procedura. U područnim jedinicama u kontinuitetu se radi na poboljšanju kvaliteta podataka. Finansijska sredstva korišćena su za održavanje postojećeg katastarskog informacionog sistema u okviru Plana javnih nabavki za 2022. godinu na godišnjem nivou.

Kada je riječ o razvoju sistema, koje je baziran na novoj platformi, migracija podataka, prelazak na novi model podataka i testiranje sistema zahtijeva vrijeme, te iz tih razloga potrebna je precizna informacija o dostupnosti finansijskih sredstava, kao i mogućnosti finansiranja kroz donaciju.

U cilju uspostavljanja novih e-usluga (povezivanje notara sa katastarom za podnošenje elektronskih dokumenata) se u kontinuitetu radi, odnosno na održavanju i unaprijeđenju postojeće web aplikacije koju koriste Notarske kancelarije, Javni izvršitelji, organi državne uprave i organi lokalne samouprave. Uspostavljanje novih e-usluga za podnošenje zahtjeva od strane

Notara elektronskim putem, u prethodnom periodu je kroz analizu postojećeg stanja i saradnju sa Notarskom komorom, pripremljen je prijedlog i testna verzija web aplikacije. Konkretno za uspostavljanje ove e-usluge, sredstva nijesu potrošena, ali održavanje na godišnjem nivou postojećeg katastarskog informacionog sistema je odrađeno u okviru Plana javnih nabavki za 2022. godinu.

Vezano za implementaciju bilo koje aplikacije, u narednom periodu neophodno je kao osnovu za pripremu pravila i procedura imati osnovu kroz zakonsku regulativu. Shono tome, potrebno je u što kraćem roku usvojiti sljedeće:

- Izmjene i dopune Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti
- Zakonsku regulativu koja reguliše rad Notara ne propisuje nadležnosti, procedure, obaveze i način postupanja kod predaje zahtjeva elektronskim putem od strane Notara

Imajući u vidu činjenicu da postojeća zakonska regulativa na decidan način nije regulisala ovu oblast, neophodno je uključiti Ministarstvo pravde i Notarsku komoru zbog zakonske regulative vezano za rad Notara.

Vezano za unaprijeđenje službenika Uprave za katastar i državnu imovinu, sprovele su se obuke o korišćenju IT koje se odžavaju saglasno izmjenama ili nadogradnji sistema, odnosno aktuelnih aplikacija.

Vezano za izmjene zakonodavstva i izrada strateških dokumenata kako bi se osigurao kvalitet sistema i podataka, u toku 2022. godine sprovedene su sljedeće aktivnosti:

Vezano za izmjene regulatornog okvira u smislu definisanja imperativnih normi podnošenja elektronske dokumentacije od strane notara, UzKiDI je dostavila predlog inovirane verzije za Izmjenu Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti. Shodno navedenom, jedna od predloženih izmjena odnosi se na propisivanje načina korišćenja web aplikacija i e-servisa sa ciljem smanjenja broja procedura, povećanja efikasnosti u radu i smanjenje vremena potrebnog za podnošenje zahtjeva.

- Potrebna urgentnost u postupanju, jer bez precizno propisanih normi nije svrsishodno pripremiti aplikaciju koja treba da bude prilagođena novim zahtjevima i procedurama.
- Uključiti Ministarstvo pravde zbog zakonske regulative vezano za rad Notara I zakona o notarima koji je u njihovoj nadležnosti.

S obzirom na desetogodišnju pripremu posljednjeg dokumenta o razvoju Geodetsko-katastarskog sistema, predlaže se

Imajući u vidu činjenicu da je posljednji dokumenat vezano za razvoj Geodetsko-katastarskog sistema pripreman unazad deset godina, predložena je hitna izrada ovog dokumenta kao prioritet u izradi strateških dokumenata. Zbog velikog obima posla i redovnih obaveza, zaposleni koji rade

na poslovima vezano za IT nijesu u mogućnosti samostalno da pripreme navedeni dokument, s tim u vezi neophodno je pripremiti kadrovsku i finansijsku strukturu i obuhvati kratkoročne, srednjoročne i dugoročne planove. Podrška će biti pružena od strane zaposlenih na ovim poslovima, ali neophodno je angažovanje eksternog eksperta za izradu ovog dokumenta. S tim u vezi, tokom 2022. godine otpočeo je process izrade predloga za angažovanje eksperta.

Bitno je naglasiti da je potrebno precizirati informacije o dostupnosti finansijskih sredstava i vremenskom roku za realizaciju, kao i mogućnost korišćenja donacija. Zbog svih daljih aktivnosti smatramo da je ovu aktivnost potrebno realizovati kao prioritarnu.

Vezano za izmjenu zakonodavstva i izrada strateških dokumenata kako bi se osigurao kvalitet sistema i podataka ukazujemo na sljedeće:

- U toku su izmjene i dopune Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti, čije je usvajanje planirano za treći kvartal tekuće godine. Izmjene ovog Zakona se rade u saradnji sa Upravom za katastar i državnu imovinu, jer je implementacija navedenog Zakona u dominantnoj nadležnosti navedene Uprave.

- Početkom 2023. godine se očekuje formiranje nove radne grupe za izradu izmjena i dopuna Zakona o državnoj imovini, u kojem će biti stvoreni preduslovi za jačanje normativnog okvira koji će se ticati komisija za procjenu vrijednosti nepokretnosti u svojini Države.

II-3.3 IZVJEŠTAVANJE O IZVRŠENJU BUDŽETA

Periodični izvještaji o izvršenju izdataka budžeta pripremljeni su prema ekonomskoj klasifikaciji.

Izrada polugodišnjih izvještaja o realizaciji programskog budžeta, koji sadrže informacije o sprovedenim aktivnostima, ispunjenosti indikatora učinka, kao i rodno odgovornih indikatora, funkcionalno je razvijena u okviru Informacionog Sistema za upravljanje budžetom – BMIS, i testiran je na određenom borju budžetskih korisnika. Međutim, usljed izazova u obrasti sajber sigurnosti informacionih Sistema državnih organa u drugoj polovini 2022. godine, polugodišnji izvještaj nije kompletiran.

Godišnji izvještaj za 2021. godinu, koji je primljen u prvoj polovini 2022. godine, je izrađen i sastavni je dio predloga završnog računa za 2021. godinu

STRATEŠKI CILJ 4: FINANSIJSKA KONTROLA

II-4.1 UNUTRAŠNJA FINANSIJSKA KONTROLA U JAVNOM SEKTORU (PIFC)

Ministarstvo finansija je i tokom 2022. godine preduzimalo aktivnosti na daljem unaprijeđenju unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru. Vrijednosti ostvarenih indikatora biće poznati nakon obrađenih podataka iz godišnjih izvještaja¹⁷ koji se dostavljaju Ministarstvu finansija.

U cilju unaprijeđenja upravljačke odgovornosti (oprativni cilj 4.1.1) u saradnji sa ekspertima na IPA projektu “Unaprijeđenje sistema budžetiranja, višegodišnjeg okvira budžeta i sistema unutrašnje finansijske kontrole u javnom sektoru” sprovedene su sljedeće aktivnosti:

- pripremljena je analiza upravljačke odgovornosti u pilot instituciji. Iako je Akcionim planom planirana analiza kod najmanje dva budžetska korisnika, tokom njenog sprovođenja zaključeno je da se identifikovani problemi odnose na sve budžetske korisnike i date su preporuke za unaprijeđenje.
- u cilju promocije koncepta upravljačke odgovornosti u saradnji sa SIGMA-om pripremljen je video, radi promocije navedenog koncepta i jačanju svijesti rukovodilaca o značaju implementacije upravljačke odgovornosti. U realizaciji videa su učestvovali: pomoćnica generalnog direktorata za budžet Evropske komisije, direktor SIGMA-e, bivši ministar finansija i ministar pravde u Mađarskoj, kao i generalni direktor Direktorata za centralnu harmonizaciju i razvoj unutrašnjih kontrola u Ministarstvu finansija Crne Gore. Video je dostupan na linku: <https://media.gov.me/files/gov/2023/03/final-video-MA-SIGMA-ecorys.mp4>
- obavljena je pilot revizija delegiranja ovlašćenja i revizije upravljanja učinkom unutar ministarstava („horizontalna revizija“- revizija upravljačke odgovornosti sa elementima revizije učinka). Pilot revizija je obavljena u tri ministarstva i to: Ministarstvu finansija, Ministarstvu kapitalnih investicija i Ministarstvu ekonomskog razvoja i turizma. Osim revizora zaposlenih u navedenim ministarstvima u revizorske timove su bili uključeni i revizori iz drugih institucija javnog sektora u cilju širenja stečenih znanja.
- u cilju unaprijeđenja procesa upravljanja rizicima, kao dodatni alat za efikasno upravljanje, pripremljene su metodološke smjernice za strateške/ključne rizike i iste objavljene na sajtu ministarstva.

---

¹⁷ Godišnji izvještaj o aktivnostima na sprovođenju i unaprijeđenju upravljanja i kontrola i godišnji izvještaj o radu unutrašnje revizije i izvršenju godišnjeg plana unutrašnje revizije

- pružena je pomoć u izradi nacrtu metodologije za interno izvještavanje (u skladu sa upravljačkom odgovornošću, izveštavanjem o učinku) na centralnom nivou. Ista će biti pripremljena do kraja 2023. godine u skladu sa planom.

Predstavnici Ministarstva finansija sproveli su sagledavanje kvaliteta uspostavljenog sistema za otkrivanje i postupanje o obavještenjima na sumnje na nepravilnosti i prevare i o tome pripremili izvještaje koji sadrže i preporuke za unaprijeđenja ovog sistema.

Što se tiče realizacije operativnog cilja 4.1.3 - Unaprijeđenja kapaciteta Direktorata za centralnu harmonizaciju (CHU) i funkcije interne revizije, u okviru IPA projekta "Unaprijeđenje sistema budžetiranja, višegodišnjeg okvira budžeta i sistema unutrašnje finansijske kontrole u javnom sektoru" sprovedene su sljedeće aktivnosti:

- pružena je podrška zaposlenima u CHU na radnom mjestu u pripremi metodoloških uputstava.
- pripremljene su Smjernice za sprovođenje uzajamne ocjene kvaliteta rada unutrašnje revizije sa detaljnim uputstvima i koracima navedene aktivnosti.
- održana je radionica za oko 50 unutrašnjih revizora za sprovođenje uzajamne eksterne ocjene kvaliteta, na kojoj su smjernice prezentovane revizorima iz javnog sektora Crne Gore, a povratne informacije su iskorišćene za preliminarno planiranje sprovođenja uzajamne ocjene u praksi.

Takođe, u cilju realizacije navedenog operativnog cilja (4.1.3), u maju 2022. godine, uz pomoć eksperata SIGMA-e, održana je dvodnevna radionica za obavljanje revizije informacionih tehnologija za unutrašnje revizore zaposlene u Odjeljenju za reviziju informacionih sistema Ministarstva javne uprave koji obavljaju reviziju IT sistema kod korisnika sredstava budžeta. Pored njih, radionici su prisustvovali i unutrašnji revizori Ministarstva finansija zaposleni u Odjeljenju za unutrašnju reviziju fondova EU u javnom sektoru.

Dodatno, u septembru 2022. godine, uz pomoć eksperata SIGMA-e, održana je dvodnevna radionica na temu „Meke vještine unutrašnje revizije“. Obuka je održana za 35 unutrašnjih revizora raspoređenih kod korisnika sredstava budžeta na centralnom i lokalnom nivou.

II-4.2 EKSTERNA REVIZIJA

Državna revizorska institucija (DRI) je u 2022. godini ostvarila pozitivne rezultate na planu povećanja kvaliteta revizija i na unaprijeđenju procesa praćenja implementacije preporuke revizije.

U oblasti strateškog planiranja, fokus aktivnosti Državne revizorske institucije je bio na implementaciji aktivnosti planiranih važećim strateškim dokumentima. Kroz saradnju sa

Međunarodnom inicijativom za razvoj (IDI), Državna revizorska institucija je sprovedla samoocjenu rada Institucije na osnovu međunarodne metodologije za ocjenu učinka (SAI PMF), dok je uz podršku SIGMA-e sprovedeno istraživanje među zainteresovanim stranama za potrebe identifikovanja njihovih očekivanja. Rezultati će poslužiti Instituciji za izradu narednog Strateškog plana razvoja DRI za period 2023 – 2027. godine.

Državna revizorska institucija je unaprijedila Smjernice za izradu, praćenje i kontrolu realizacije preporuka DRI, čija primjena je započeta u 2022. godini. Kroz realizaciju EU Projekta „Uspostavljanje Registra revizorskih preporuka i izrada nove internet stranice DRI“, DRI je uspostavila Registar revizorskih preporuka, koji je omogućio automatizaciju procesa praćenja i kontrole revizorskih preporuka.

Državna revizorska institucija je nastavila sa aktivnostima na jačanju revizije uspjeha, što je rezultiralo povećanjem broja sektora nadležnih za vršenje revizije uspjeha i unaprjeđenjem kapaciteta revizorskog kadra kroz profesionalno usavršavanje.

U narednom periodu, fokus Državne revizorske institucije će biti na izradi Strateškog plana razvoja DRI za period 2023-2027. godine, kao i na izradi strateških dokumenata čiji period realizacije ističe u periodu trajanja Programa.

Izazovom u narednom periodu smatraju se nedovoljni prostorni kapaciteti DRI, što ima uticaj na dinamiku prijema novog kadra. U cilju prevazilaženja ovih izazova, Državna revizorska institucija je u saradnji sa Upravom za katastar i državnu imovinu sprovedla aktivnosti na privremenom rješavanju¹⁸ nedostajućeg poslovnog prostora.

II-4.3 KOORDINACIJA BORBE PROTIV PREVARA (AFCOS)

U skladu sa zahtjevima pravne tekovine Evropske unije (Pregovaračko poglavlje 32 – Finansijska kontrola), kao i Evropske Komisije, u svakoj državi koja je korisnica sredstava Evropske unije neophodno je uspostaviti adekvatan sistem funkcionisanja finansijskog upravljanja i kontrole, odnosno AFCOS sistem (sistem za borbu protiv prevara i upravljanje nepravilnostima). Cilj uspostavljenog AFCOS sistema je zaštita finansijskih interesa Evropske unije. Crna Gora ispunila je ispunila navedenu obavezu tako što je u okviru Ministarstva finansija osnovana AFCOS kancelarija koja obavlja koordinativnu ulogu unutar AFCOS sistema i djeluje kao glavna kontaktna

---

¹⁸ Neadekvatni prostorni uslovi u kojima je DRI godinama radila, su dodato pogoršani požarom, čiji posljedice nijesu sanirane.

tačka OLAF-u, čime se obezbjeđuje zaštita finansijskih interesa EU-a u Crnoj Gori. U cilju postizanje pune operativnosti kao i daljeg unaprjeđivanja cjelokupnog AFCOS sistema i obezbjeđivanja zaštite EU finansijskih interesa kao da se radi o sredstvima iz nacionalnog budžeta, AFCOS kancelarija je predvidjela niz aktivnosti:

Usvajanje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, čije bi se glavne promjene u vezi sa zaštitom finansijskih interesa EU odnosile na: uvođenje koncepta tj novog poglavlja Finansijska podrška i sopstvena sredstva Evropske unije, samostalno upravljanje IPA sredstvima, zaštita finansijskih interesa, definisanje pojma sistema zaštite, pojma AFCOS kancelarije, kao i pojma OLAF kancelarije. Navedeno bi pružilo mogućnost za bolji tretman zaštite finansijskih interesa EU, gdje bi se EU sredstva zaštitila na način kao da je riječ o nacionalnim budžetskim sredstvima. Takođe, na ovaj način bi se uskladilo nacionalno zakonodavstvo sa Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 EP i Savjeta od 11. septembra 2013. o istragama koje sprovodi Evropska kancelarija za borbu protiv prevara (OLAF) -izmijenjena Uredba (EU, Euratom) 2223/2020, i sa Uredbom (EU, Euratom) 2018/1046 EP i Savjeta od 18. jula 2018. o finansijskim pravilima koja se primjenjuju na opšti budžet Unije- Finansijskom uredbom. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti nije usvojen u 2022. godini ali je izrađen nacrt i nakon finalnog usklađivanja sa Sekretarijatom za zakonodavstvo njegovo usvajanje se očekuje u I kvartalu 2023. godine.

Donošenje Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o obrazovanju Koordinacionog tijela za praćenje i upravljanje politikom prevencije i borbe protiv nepravilnosti u cilju zaštite finansijskih interesa Evropske unije (AFCOS mreže), u cilju dodatnog poboljšanja sistema za zaštitu finansijskih interesa Evropske unije, pravovremene reakcije i donošenja korektivnih mjera. Naime, AFCOS mreža olakšava saradnja između relevantnih nacionalnih organa u vidu razmjene informacija na polju suzbijanja nepravilnosti i prevara, i olakšava efikasnije izvršavanje obaveze informisanja Evropske kancelarije za suzbijanje prevara (OLAF-a). S tim u vezi, Crna Gora je na sjednici od 05. decembra 2013. godine donijela Odluku o obrazovanju Koordinacionog tijela za praćenje i upravljanje politikom prevencije i suzbijanja nepravilnosti u cilju zaštite finansijskih interesa Evropske unije („Službeni list Crne Gore br. 60/2013“), kao i Odluku o izmjeni Odluke o obrazovanju Koordinacijskog tijela za praćenje i upravljanje politikom prevencije i suzbijanja nepravilnosti u cilju zaštite finansijskih interesa Evropske unije (AFCOS mreža), na sjednici od 18. decembra 2014. godine, („Službeni list Crne Gore br. 06/2015“). U cilju efikasnijeg rada AFCOS mreže, kao i činjenicu da važeća Odluka o obrazovanju Koordinacionog tijela za praćenje i upravljanje politikom prevencije i suzbijanja nepravilnosti u cilju zaštite finansijskih interesa Evropske unije (AFCOS mreža), usljed složenosti, obima i dinamike povjerenih poslova, kao i čestih kadrovskih promjena, nije pružila dovoljno dobre rezultate da odgovori izazovima u odnosu na prevenciju nepravilnosti i prevara koji su se uočeni u praksi, predlaže se izmjena i dopune odluke. Takođe, prethodne odluke su, umjesto institucija kao predstavnika AFCOS mreže, imenovala službenike kao predstavnike institucija što se u praksi pokazalo pogrešnim. Izmjenom se imenuju institucije kao članovi AFCOS mreže, a posebnom odlukom će se imenovati

predstavnicima institucija, pa nije neophodno mijenjati odluku ukoliko se bude mijenjao predstavnik neke od institucija. Usvajanje ove odluke očekuje se nakon usvajanja Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, takođe u I kvartalu 2023. godine.

U cilju poboljšanja kapaciteta institucija AFCOS sistema u vezi sa otkrivanjem i prijavljivanjem nepravilnosti i prevara, kao i povećanja broja službenika obučeni za upravljanje nepravilnostima, AFCOS kancelarija je aplicirala za Twining projekat „Unaprjeđenje kapaciteta organa AFCOS sistema u oblasti upravljanja nepravilnostima (MN 20 IPA FI 01 22 TVL)”u sklopu kojeg će se održavati obuke za službenike za nepravilnosti i korisnike IMS aplikacije, a koji je odobren od strane EU Delegacije. U septembru 2022. godine završena je tenderska procedura i, u saradnji sa Delegacijom EU, izabran je grčki konzorcijum a za početak implementacije je određen septembar 2023. godine.

Ostale aktivnosti iz Akcionog plana koje su planirane za naredni period (2023-2024):

AFCOS kancelarije je, takođe, za naredni period planirala da kroz TAIEX program podrške održi dvodnevnu radionicu na teme prevencije, analize rizika, otkrivanja, izvještavanja, koordinacije i saradnje prilikom upravljanja nepravilnosti, za sve IPA službenike. U sklopu TAIEX ekspertske misije će takođe biti razrađena i Metodologija upravljanja rizicima prevara i nepravilnosti.

Takođe, planirano je da se Komunikaciona strategija izradi i usvoji u sklopu Twinning light projekta, za koji je AFCOS kancelarija aplicirala preko EUIF programa. Planirani početak projekta je kraj 2023. godine.

II-4.4 POBOLJŠANJE EFIKASNOSTI REVIZORSKOG TIJELA

Programom reformi upravljanja javnim finansijama, u okviru Strateškog cilja 4 – Finansijska kontrola, definisani su ciljevi koji će doprinijeti poboljšanju efikasnosti Revizorskog tijela kroz realizaciju 2 aktivnosti Revizorskog tijela:

- Usklađivanje Zakona o reviziji sredstava iz fondova EU i podzakonskih akata sa standardima revizije i budućim zahtjevima EU; i
- Obuka revizora o zatvaranju Instrumenta pretprijetne podrške - IPA II programa i novinama u vezi sa programskim periodom IPA III.

Tokom perioda 2022-2025, IPA II i IPA III će se sprovoditi paralelno i Revizorsko tijelo će sprovoditi revizije oba programska perioda, kao i revizorske aktivnosti u vezi sa zatvaranjem IPA II programa. U tom smislu potrebno je jačanje revizorskih kapaciteta, dalja obuka revizora i razvoj revizorskih procedura. Poboljšanju efikasnosti Revizorskog tijela doprinijelo je i imenovanje glavnog revizora Revizorskog tijela u novembru 2022.godine. Takođe, u cilju pripreme za IPA III, a kasnije i za članstvo u EU, neophodna je analiza Zakona o reviziji sredstava iz fondova EU kako bi se uskladio sa standardima revizije i budućim zahtjevima EU.

Naime, tokom 2021. godine Revizorsko tijelo je pripremio aplikaciju, odnosno projektni predlog Twinning light projekta “Unaprijeđenje zakonodavnog okvira i jačanje administrativnih kapaciteta Revizorskog tijela Crne Gore”, uz čiju podršku očekujemo da sprovedemo aktivnosti predviđenih Programom reformi upravljanja javnim finansijama 2022-2026.

Ugovor je potpisan 08. decembra 2022. godine sa partnerom iz države članice, Agencijom za reviziju sustava provedbe programa Evropske unije. Ovaj projekat ima za cilj dalji razvoj kapaciteta Revizorskog tijela za primjenu usklađenih propisa i procedura u vezi sa IAS (International Accounting Standards) standardima i IPA/ESIF (European Structural and Investments Funds) fondovima sa zakonodavstvom EU i najboljom EU praksom. Vrijednost ugovora je 200.000,00 EUR.

U cilju unaprijeđenja zakonodavnog okvira planirane su sljedeće aktivnosti:

- sprovođenje detaljne analize postojećeg zakonskog okvira koji reguliše rad Revizorskog tijela, kojom će se identifikovati svi izazovi i predložiti preporuke za jačanje funkcije Revizorskog tijela, kao i usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa propisima i standardima;
- predlaganje izmjena i dopuna Zakona o reviziji fondova EU i priprema konačnog nacрта za podnošenje Skupštini;
- izrada podzakonskih akata za dalje usvajanje.

Kada su u pitanju aktivnosti u vezi sa jačanjem kapaciteta i povećanjem efikasnosti sprovođenja revizija planirane su sljedeće obuke:

- sprovođenje analize zahtjeva Evropske komisije u vezi sa zatvaranjem programskog perioda 2014-2020 (IPA II) i izrada odgovarajućih procedura, kontrolnih lista i radnih dokumenata za obavljanje revizorskih aktivnosti u vezi sa zatvaranjem IPA II programa;
- ažuriranje i unaprjeđenje Revizorskog priručnika za reviziju IPA III/ESI fondova;
- sprovođenje analize potreba za obukama zaposlenih Revizorskog tijela i shodno tome razvijanje, organizovanje i sprovođenje programa obuke za obuke, seminare i radionice u vezi sa aktivnostima revizije koje se odnose na zatvaranje programskog perioda 2014-2020 (IPA II) i revizijom IPA III/ESIF. Aktivnost uključuje aktivnu podršku zaposlenim Revizorskog tijela za tekuće revizijske aktivnosti;
- praktična obuka kroz dvije studijske posjete zaposlenih Revizorskog tela u državi članici EU (5 radnih dana, 7 učesnika po studijskoj posjeti) sa fokusom na specifična pitanja zasnovana na potrebama institucije. Takođe, na osnovu identifikovanih potreba za obukom, planirano je i organizovanje i izvođenje prakse za nekoliko revizora zaposlenih u Revizorskom tijelu u trajanju od 2 nedjelje u državi članici EU.

Početak realizacije predviđenih aktivnosti planiran je za I kvartal 2023.godine, a implementacioni period će trajati 8 mjeseci.

II-4.5 OPERACIONALIZACIJA FUNKCIJE BUDŽETSKE INSPEKCIJE

U izvještaju EK za Crnu Goru za 2022. godinu, u okviru poglavlja 32 - Finansijski nadzor, navodi se preporuka operacionalizacije funkcije budžetske inspekcije u Ministarstvu finansija.

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 28. jula 2022. godine razmotrila prijedlog Pravilnika o Unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva finansija¹⁹, koji je dostavilo Ministarstvo finansija i s tim u vezi Vlada je donijela zaključak utvrđivanja Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva finansija. Navedenim aktom ukinut je Direktorat za budžetsku inspekciju i suzbijanje nepravilnosti i prevara, a osnovano je Odjeljenje za budžetsku inspekciju.

U skladu sa navedenim okolnostima, tj. reorganizacijom Ministarstva finansija, ukinute su nadležnosti članova Radne grupe za rad na Strategiji za razvoj budžetske inspekcije. Pripreme aktivnosti su sprovedene planiranom dinamikom. Od strane radne grupe izrađene su Smjernice za pripremu Strategije za razvoj budžetske inspekcije, i upućen prijedlog za formiranje nove radne grupe.

Vezano za realizovane aktivnosti koje se odnose na administrativne kapacitete, Vlada Crne Gore je, u julu 2022. godine, dala saglasnost za postavljenje glavnog budžetskog inspektora na period od pet godina.

Rješenjem, od predviđena tri (3) radna mjesta sa zvanjem inspektora u skladu sa Pravilnika o Unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva finansija, u Odjeljenju za budžetsku inspekciju, u septembru 2022. godine, popunjeno je jedno (1). Imajući u vidu da je glavni cilj operacionalizacija funkcije budžetske inspekcije, regrutovanje kadrova kao i obuke inspektora predstavljaju prioritet.

---

¹⁹ <https://www.gov.me/dokumenta/ae1aabdb-8405-4312-8af3-012bdd982faf>

UNAPRIJEĐENJE AKCIONOG PLANA

Program reforme upravljanja javnim finansijama 2022-2026. (PFM RP) koji je usvojen na 33. sjednici Vlade Crne Gore 15. decembra 2022. godine predstavlja novi strateški okvir za planiranje i sprovođenje reformskih procesa upravljanja javnim finansijama u glavnim oblastima održivog fiskalnog okvira, planiranja i budžetiranja javne potrošnje, izvršenja budžeta, unaprijeđenja sistema računovodstvenog informacionog sistema za primjenu nove računovodstvene metodologije, praćenja i finansijskog izvještavanja, kao i finansijske kontrole.

Ključni nosioci Programa su Ministarstvo finansija, Ministarstvo javne uprave, Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore, Uprava za statistiku, Centralna banka Crne Gore, Uprava prihoda i carina, Komisija za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki, Agencija za zaštitu konkurencije, Uprava za katastar i državnu imovinu, Ministarstvo evropskih poslova, Državna revizorska institucija (DRI) i Revizorsko tijelo, s tim da je potrebno napomenuti da se Program odnosi i na sve direktne korisnike budžeta u javnom sektoru i druge upravljačke strukture.

Na osnovu konsultacija sa ključnim nosiocima u vezi sa već usvojenim Programom reforme upravljanja javnim finansijama 2022-2026 i pratećeg Akcionog plana, ukazala se potreba za ažuriranjem Programa.

Glavni faktor koji je uticao na stvaranje potrebe za unaprijeđenjem Programa jeste usklađivanje dinamike implementacije aktivnosti sa realnim stanjem uzimajući u obzir da su određeni nosioci aktivnosti nisu bili, zbog nedovoljno preciznih informacija, u mogućnosti da precizno predvide početak implementacije određenih aktivnosti.

GLAVNE IZMJENE

Glavne izmjenjene se odnose na oblast Državna revizorska institucija (DRI) ,

u “Program reforme upravljanja javnim finansijama 2022 – 2026” kao i u pratećem Akcionom Planu i odnose na:

DRŽAVNA REVIZORSKA INSTITUCIJA (DRI)

❖ **Na strani 49** treba da stoji:

- Izraditi Strateški plan razvoja DRI za period **2023 - 2027.** godine i Akcioni plan za implementaciju Strateškog plana razvoja DRI za period **2023 - 2027.** godine **umjesto 2024-2027**

- Izraditi Komunikacionu strategiju DRI za period **2025 - 2029.** godine i Akcioni plan za implementaciju Komunikacione strategije DRI za period **2025 - 2029.** godine **umjesto 2025-2028**
- Izraditi Strategiju upravljanja ljudskim resursima DRI za period **2026- 2030.** godine i Akcioni plan za implementaciju Strategije upravljanja ljudskim resursima DRI za period **2026 - 2030.** godine **umjesto 2026-2029**
- ❖ Navedeno isto **treba korigovati u tabeli na strani 81** u kolonama aktivnosti i indikator rezultata:
  - kod aktivnosti 4.2.1.1 u koloni završetak **treba da stoji “2023” umjesto “2026”**
  - aktivnosti 4.2.1.2 u kolonama početak i završetak **treba da stoji “2025 – 2025” umjesto “2022 – 2026”**
  - aktivnosti 4.2.1.3 u koloni početak **treba da stoji “2026” umjesto “2022”**
  - aktivnosti 4.2.3.1 izmijenjen je indikator – **treba da stoji “broj revizija u sistemu upravljanja postupkom revizije AMS” umjesto “Uspostavljen AMS sistem za upravljanje postupkom revizije shodno potrebama DRI”**
  - aktivnosti 4.2.3.2 izmijenjen je indikator – **treba da stoji “broj kontrolisanih revizorskih preporuka u odnosu na broj datih preporuka” umjesto “Povećan broj kontrolisanih revizorskih preporuka u odnosu na broj datih preporuka”**

MINISTARSTVO FINANSIJA - DIREKTORAT ZA CENTRALNU HARMONIZACIJU I INTERNE KONTROLE - DIREKCIJA ZA FISKLANE RIZIKE

U okviru operativnog cilja 1.1.2 - *Poboljšanje identifikacije i praćenja fiskalnih rizika* predlaže se izmejnja sljedećih početka i završetka implementacije sljedećih aktivnosti:

- Aktivnost 1.1.2.1 - Izrada metodologije o fiskalnim rizicima – predlaže se izmejnja završetka realizacije aktivnosti iz 2022. godinu na 2024. godinu.
- Aktivnost 1.1.2.2 - Priprema Izjave o fiskalnim rizicima kao dijela Smjernica makroekonomske i fiskalne politike– predlaže se izmejnja početka realizacije aktivnosti iz 2023. godinu na 2022. godinu.

MINISTARSTVO FINANSIJA - DIREKTORAT ZA DRŽAVNI TREZOR, DIREKCIJA ZA OBRAČUN ZARADA

U okviru operativnog cilja 2.4.3 - *Nadogradnja softverskog rješenja za centralizovani obračun zarada u dijelu obuhvata svih ličnih primanja koja se isplaćuju iz Budžeta CG* predlaže se:

- Aktivnost 2.4.3.1 - Nadograditi softversko rješenje za obračun zarada za institucije i organizacione cjeline sa podacima klasifikovanim određenim stepenom tajnosti – predlaže se izmejnja početka implementacije aktivnosti iz 2023. godine na 2024. godinu.